

EŞİTSİZLİK ÇAĞINDA SERVET VERGİSİ: ETKİNLİK-ADALET DENGESİ VE ÜLKE KARŞILAŞTIRMALARI

WEALTH TAX IN THE AGE OF INEQUALITY: THE EQUITY-EFFICIENCY TRADE-OFF AND CROSS-COUNTRY COMPARISONS

Gamze ÇİMEN

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Maliye Bölümü

gcimen@cumhuriyet.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5730-9274

ÖZ

ABSTRACT

Geliş Tarihi:

20.11.2025

Kabul Tarihi:

22.12.2025

Yayın Tarihi:

30.12.2025

Anahtar Kelimeler

Servet Vergisi,
Optimal Vergileme,
Toplumsal Meşruiyet,
Vergi Uyum ve
Denetimi

Keywords

Wealth Tax,
Optimal Taxation,
Social Legitimacy,
Tax Compliance and
Enforcement

Bu çalışma, servet vergisinin çağdaş maliye politikası içindeki konumunu, etkinlik-adalet ikilemi bağlamında teorik, tarihsel ve karşılaştırmalı bir çerçevede incelemektedir. Çalışmada, artan küresel servet eşitsizliği, sermaye hareketliliği ve finansman ihtiyacı bağlamında servet vergisinin yeniden gündeme geliş nedenleri ele alınmaktadır. Teorik çerçevede dikey-yatay adalet ilkeleri ile etkinlik hedefleri arasındaki gerilim, Atkinson-Stiglitz (1976) modelindeki optimal vergileme yaklaşımı ışığında değerlendirilmiştir. Çalışma, servet vergisinin politik ekonomisini çeşitli unsurlar üzerinden analiz etmektedir. Ülke örnekleri üzerinden yapılan karşılaştırmalı incelemeler, servet vergisinin başarısında kurumsal kapasite, toplumsal meşruiyet ve uluslararası koordinasyonun belirleyici olduğunu göstermektedir. Politika değerlendirmesi bölümünde, servet vergisinin tasarımı vergi tabanının genişliği, muafiyet eşiği, oran yapısı ve kayıt sistemlerinin şeffaflığı gibi unsurların denge içinde belirlenmesi gerektiği; servet vergisinin tek başına uygulanmasının sınırlı etkiye sahip olduğu, sermaye kazancı ve miras vergileriyle entegre edilmesinin daha etkili sonuçlar doğurabileceği ifade edilmektedir. Sonuç olarak servet vergisinin uzun vadeli başarısının yalnızca teknik tasarım ve idari kapasiteye değil, aynı zamanda küresel ölçekte vergi adaletini önceleyen bir ilkesel çerçevenin inşasına bağlı olduğu vurgulanmaktadır.

This study examines the role of wealth taxation in contemporary fiscal policy through a theoretical, historical, and comparative lens, with particular emphasis on the trade-off between equity and efficiency. It analyzes the renewed interest in wealth taxes in the context of widening global inequality, capital mobility, and fiscal pressures. The theoretical discussion considers the tension between vertical and horizontal equity and efficiency, informed by the Atkinson and Stiglitz (1976) optimal taxation model. The political economy of wealth taxation is assessed by reference to administrative capacity, social legitimacy, and international coordination. Comparative evidence from country cases shows that institutional design, enforcement capacity, and cross-border cooperation are decisive in shaping outcomes. In terms of policy design, the study stresses the importance of balancing the breadth of the tax base, exemption thresholds, rate structures, and asset registration transparency. It further argues that wealth taxes implemented in isolation tend to yield limited results, whereas integration with capital gains and inheritance taxes produces stronger redistributive and fiscal effects. Ultimately, the long-term viability of wealth taxation depends not only on technical design and administrative enforcement but also on the establishment of a principled framework that promotes fairness, compliance, and global tax justice.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1827141>

Atıf/Cite as: Çimen, G. (2025). Eşitsizlik çağında servet vergisi: etkinlik-adalet dengesi ve ülke karşılaştırmaları. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 15(4), 2459-2479.

Giriş

Küresel ölçekte gelir ve servet eşitsizliği son yıllarda belirgin biçimde artmıştır. Özellikle Avrupa dışındaki bölgelerde en alt gelir gruplarının toplam gelirden aldığı payın oldukça sınırlı kaldığı; buna karşılık en üst dilimlerin payının pek çok yerde baskınlaştığı görülmektedir. Servet dağılımındaki uçurum daha derindir. Zira nüfusun alt kesimleri toplam servetin yalnızca küçük bir bölümüne sahipken, üst dilimler servetin açık ara çoğunluğunu kontrol etmektedir. 1990'ların ortasından bu yana servet birikimindeki artışın büyük kısmı en üst gelir-servet gruplarının hanesine yazılmış; en tepedeki çok küçük bir kesimin payı zamanla daha da büyümüştür. 1995-2021 arasında en üst %1 küresel servet artışının %38'ini, en alt %50 ise ürkütücü biçimde yalnızca %2'sini elde etmiştir. Küresel en üst %0,1'in servet payı aynı dönemde %7'den %11'e yükselmiş, milyarder serveti ise borsalardaki canlanmayla rekor düzeylere çıkmıştır (World Inequality Lab, 2022: 3). Borsalardaki genişleme ve finansal varlık fiyatlarındaki yükselişler, milyarder servetinin rekor seviyelere çıkmasına katkıda bulunmuş; sonuçta ekonomik gücün dar bir zümrede yoğunlaşması yapısal bir nitelik kazanmıştır. Bu veriler, ekonomik gücün giderek daha küçük bir süper zengin azınlığın elinde toplandığını ve bu yoğunlaşmanın kalıcı ve derinleşen bir eğilime dönüştüğünü göstermektedir.

Bu durum, yalnızca ekonomik adalet ve fırsat eşitliği açısından değil, aynı zamanda sosyal uyum, demokratik istikrar ve ekonomik sürdürülebilirlik bakımından da derin tartışmaları beraberinde getirmiştir. Sermaye hareketliliğinin hızlandığı, finansal piyasaların küreselleştiği ve dijital varlıkların giderek önem kazandığı günümüz dünyasında yeniden güçlü bir politika aracı olarak gündeme gelen servet vergisi; teoride ve uygulamada, kamu maliyesi açısından hem adalet hem de etkinlik boyutlarıyla tartışmalı bir konumda yer almaktadır (Piketty, 2014). Dikey ve yatay adalet ilkeleri çerçevesinde, varlıkların yeniden dağıtımı yoluyla toplumsal eşitsizlikleri azaltma potansiyeline sahipken, etkinlik perspektifinden bakıldığında sermaye birikimi üzerinde caydırıcı etki, yatırım motivasyonunu zayıflatma ve sermaye kaçışı gibi olumsuz sonuçlar doğurabileceği ileri sürülmektedir. Dolayısıyla servet vergisinin tasarımı ve uygulanmasında, adalet ile etkinlik arasında hassas bir denge kurulması gerekmektedir. Servet vergisinin yeniden gündeme taşınmasının ardında yalnızca artan eşitsizlikler değil, aynı zamanda devletlerin artan bütçe açıkları ve kamu harcamalarının finansmanı ihtiyacı da bulunmaktadır (Bjørneby, 2023). Böyle bir ortamda, yüksek servet sahiplerinin daha fazla vergi yüklenmesi gerektiği yönündeki toplumsal talep güçlenmiş, servet vergisi politikaları hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde yeniden tartışılmaya başlanmıştır.

Kamu maliyesi literatüründe servet vergisinin konumu, genellikle vergi adaleti ve ekonomik verimlilik ilkeleri arasındaki gerilim ekseninde ele alınmaktadır. Adalet yönüyle servet vergisi, dikey adalet ilkesi gereği yüksek ödeme gücüne sahip bireylerin kamu hizmetlerinin finansmanına daha fazla katkıda bulunması gerektiği varsayımına dayanır. Bu bakış açısı, toplumsal eşitliğin sağlanması ve fırsat eşitsizliklerinin azaltılması açısından söz konusu vergiyi güçlü bir araç haline getirmektedir (Musgrave & Musgrave, 1989). Etkinlik açısından ise eleştiriler, sermaye birikimi üzerinde oluşturabileceği olumsuz etkiler, yatırım kararlarında erteleme veya yurt dışına sermaye çıkışı gibi sonuçlara odaklanmaktadır. Servet vergisinin etkinliği vergi oranı ve matrah genişliği gibi teknik unsurlarla sınırlı olmayıp, idari kapasite ve vergi uyumu düzeyine de bağlıdır. Vergi idaresinin varlık tespiti, değerlendirme ve tahsilat süreçlerinde etkin olması; kayıt dışı servetlerin izlenebilmesi için uluslararası bilgi paylaşım mekanizmalarının (örneğin OECD'nin Ortak Raporlama Standardı - CRS) etkin işletilmesi kritik önemdedir (OECD, 2018a: 12). Aksi durumda vergi kaçığı ve kaçınma yollarının artması, servet vergisinin hem gelir yaratma hem de eşitsizlikleri azaltma hedeflerini boşa çıkarabilmektedir.

Bu makale, yukarıda özetlenen kuramsal ve pratik tartışmaları dikkate alarak, servet vergisinin adalet-etkinlik ikilemi bağlamında kapsamlı bir analizini sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmada ilk olarak, servet vergisinin tarihsel gelişimi ve kamu maliyesi içindeki teorik temelleri ele alınacaktır. İkinci olarak, verginin politik ekonomi boyutu incelenecek; seçmen tercihleri, elit grupların etkisi ve uluslararası vergi koordinasyonunun rolü tartışılacaktır. Üçüncü olarak, Fransa, Norveç, İspanya ve bazı gelişmekte olan ülke örnekleri üzerinden karşılaştırmalı bir inceleme yapılacaktır. Dördüncü kısımda elde edilen bulgular ışığında etkin ve adil bir servet vergisi tasarımı için temel politika ilkeleri değerlendirilecektir. Son olarak, sonuç bölümünde hem geliştirilen argümanlar özetlenecek hem de politika önerileri sunulacaktır.

Servet Vergisinin Tarihsel ve Kuramsal Temelleri

Servet vergisine yönelik son tartışmaların sağlıklı bir şekilde değerlendirilebilmesi için hem tarihsel gelişim sürecinin hem de kuramsal arka planın dikkate alınması gerekir. Tarihsel açıdan servet vergileri, farklı dönemlerde değişen ekonomik, siyasal ve toplumsal koşulların etkisiyle kimi zaman gelir dağılımını düzeltici bir araç olarak, kimi zaman da mali krizlerin finansmanında başvurulmuş geçici bir kaynak olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte servet vergisinin yalnızca tarihsel bağlamıyla değil, aynı zamanda adalet-etkinlik ikilemi etrafında şekillenen kuramsal tartışmalarla da ele alınması gerekir. Çünkü bu ikilem, vergilendirme sisteminin hem toplumsal meşruiyetini hem de ekonomik etkinliğini belirleyen temel çerçeveyi oluşturur. Adalet-etkinlik boyutları üzerinden yürütülen kuramsal yaklaşımlar, servet vergisinin günümüz maliye politikaları içindeki işlevini ve uygulanabilirliğini anlamak açısından kritik önemdedir. Bu çerçevede aşağıda öncelikle servet vergisinin tarihsel gelişimi, ardından adalet ve etkinlik boyutları üzerinden kuramsal yaklaşımlar incelenmektedir.

Servet Vergisinin Tarihsel Gelişimi

Servet vergisi, kökeni modern vergi sistemlerinden çok daha eskiye uzanan bir mali araçtır. Antik çağda, mülkiyet ve zenginlik üzerinden alınan vergiler hem kamu gelirlerini artırmak hem de kriz dönemlerinde olağanüstü finansman sağlamak amacıyla uygulanmıştır. Antik Atina'da vatandaşlardan mülkiyetlerine göre alınan eisphora vergisi, özellikle savaş dönemlerinde olağanüstü gelir sağlama aracı olarak kullanılmıştır (Christ, 2007: 53). Roma İmparatorluğu'nda ise tributum adı verilen vergiler hem arazi hem de taşınır mallar üzerinden tahsil edilmiş, böylece devletin savaş ve kamu hizmetleri için gerekli kaynakları sağlaması mümkün olmuştur (Hopkins, 1980). Bu tarihsel örnekler servet vergisinin köklü geçmişinde çoğunlukla olağanüstü koşulların ve gelir ihtiyacının belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır.

Modern anlamda servet vergileri, 18. ve 19. yüzyıllarda anayasal devletlerin güçlenmesi ve kamu maliyesinin kurumsallaşmasıyla birlikte ortaya çıkmıştır. 1799 yılında İngiltere'de Napolyon Savaşları'nın finansmanı amacıyla uygulanan hem gelir hem de varlık stoklarını kapsayan karma vergiler bu dönemin öncü örnekleri arasındadır (Daunton, 2001). 19. yüzyılda Fransa, Almanya ve İtalya gibi ülkeler tarım dışı sermayeyi de kapsayacak şekilde net servet vergisi uygulamalarını geliştirmiştir. 20. yüzyılın ilk yarısında özellikle I. ve II. Dünya Savaşları sonrasında, Avrupa'da yüksek oranlı servet vergileri savaş harcamalarının karşılanması ve sosyal devlet politikalarının finansmanı amacıyla yaygınlaşmıştır (O'Donovan, 2020). Fransa'da 1945 sonrası yürürlüğe giren bu vergiler, yeniden dağıtım politikalarının merkezi bir aracı haline gelmiştir (Tirard, 2022: 3). Japonya'da ise savaş sonrası dönemde yüksek servet sahiplerine yönelik özel vergiler gelir eşitsizliğini azaltma hedefiyle uygulanmıştır (Wasilewski, 2005: 6).

20. yüzyılın ikinci yarısında, servet vergilerinin tasarımı ve uygulanma biçimleri ülkeler arasında önemli farklılıklar göstermeye başlamıştır. Avrupa'da sosyal refah devletinin genişlemesiyle birlikte, bu vergiler yalnızca mali kaynak aracı değil, aynı zamanda gelir ve servet dağılımında adaleti sağlama mekanizması olarak konumlandırılmıştır (Scheve & Stasavage, 2016: 120-121). Özellikle savaş sonrası dönemde, geniş tabanlı ve yüksek oranlı modellerin uygulanabilmesi, ulusal ekonomilerin görece kapalı yapısı ve sermaye hareketliliğinin sınırlı oluşu sayesinde mümkün olmuştur (Piketty, 2014). Ancak 1970'lerden itibaren küreselleşme, finansal serbestleşme ve vergi rekabetinin artması servet vergilerinin uygulanabilirliğini zorlaştırmış (Kuypers, 2020); birçok ülkede bu vergiler ya tamamen kaldırılmış ya da kapsamı daraltılmıştır (Birinci, 2022). Yine de bazı devletler düşük oranlı ancak istikrarlı modellerle servet vergilerini mali araç olarak sürdürmeyi başarmıştır (OECD, 2018a). Tarihsel gelişim incelendiğinde servet vergisi kalıcı bir mali kaynaktan çok ekonomik krizler, savaş finansmanı ya da eşitsizliklerin keskinleştiği dönemlerde yeniden gündeme gelen bir politika aracı olarak belirmiştir. Bu geri dönüşler gelir sağlamanın yanı sıra kriz maliyetlerinin ödeme gücü yüksek kesimlerce paylaşılması ve borç yükünün yönetimini de amaçlamaktadır.

Buna karşılık, geçmişte servet vergilerinin uygulanmasında karşılaşılan yüksek idari maliyetler, karmaşık muafiyet ve değerlendirme kuralları ile sınırlı uluslararası iş birliği bu verginin sürdürülebilirliğini zayıflatmıştır. Bu nedenle kalıcı ve istikrarlı bir servet vergisi; teknik tasarımın yanı sıra güçlü bir vergi idaresine, güvenilir varlık kayıtlarına, vergiye tabi servetin kapsamını aşırı daraltmadan orta ve küçük ölçekli servetleri koruyacak şekilde belirlenmiş eşik ve muafiyetlere, likiditeye duyarlı tahsilat yöntemlerine ve toplumsal meşruiyetin sağlanmasına bağlıdır (Ritter vd., 2024: 3). Sonuç olarak, uluslararası sermaye hareketliliği ve vergi rekabeti karşısında vergi

sistemlerinin etkili olabilmesi için ülkeler arasında bilgi paylaşımı ve şeffaflık temelli bir iş birliği gereklidir. İzleyen bölümde, adalet-etkinlik dengesi; adalet ilkeleri ve verimlilik ölçütleri üzerinden tartışılarak servet vergisi tasarım seçeneklerinin kuramsal temeli ele alınacak ve tarihsel gözlemler ile eşiklerin, oranların ve istisnaların belirlenmesine yönelik somut politika sonuçları ortaya konacaktır.

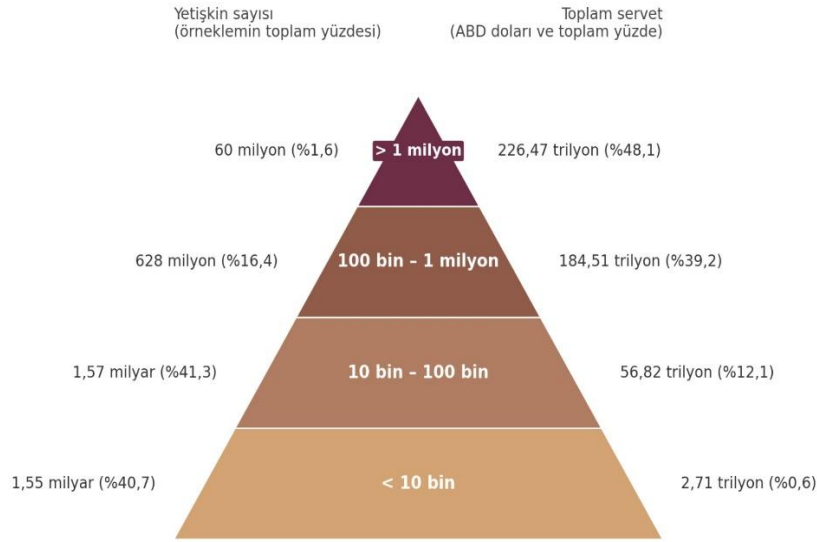
Adalet-Etkinlik Dengesi ve Kuramsal Yaklaşımlar

Kamu maliyesinde vergilendirme ilkeleri temel olarak adalet (equity) ve etkinlik (efficiency) boyutlarında ele alınmaktadır (Musgrave & Musgrave, 1989). Dikey adalet, ödeme gücü yüksek bireylerin orantısız olarak daha fazla vergi ödemesini öngörür. Bu çerçevede yalnızca yıllık gelir değil, toplam servet stoku da ödeme gücünün önemli bir göstergesidir. Servet vergisi, dikey adaleti güçlendirme potansiyeline sahip olsa da varlık değerlemesindeki zorluklar, kayıt dışı servetin tespiti ve uluslararası vergi rekabeti gibi faktörler uygulamadaki etkinliği sınırlayabilmektedir. Yatay adalet ise benzer ödeme gücüne sahip bireylerin eşit vergilendirilmesini gerektirmekte; ancak farklı varlık türlerinin farklı likidite ve değerlendirme sorunları bu ilkenin tam olarak hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır (McDonnell, 2013). Verimlilik açısından bakıldığında, sermaye üzerinden alınan vergiler tasarruf ve yatırım kararlarını etkileyerek ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etki yaratabilmektedir (Adam & Miller, 2020). Bununla birlikte Atkinson ve Stiglitz'in (1976) geliştirdiği teorik modeller, doğru tasarlanmış sermaye vergilerinin hem etkinlik hem de adalet hedeflerini birlikte destekleyebileceğini göstermektedir. Bu noktada önemli olan vergi tabanının geniş tutulması, oranların makul seviyede belirlenmesi ve vergi kaçışını önleyecek idari mekanizmaların güçlendirilmesidir.

Adalet-etkinlik ikilemi bağlamında Piketty (2014), sermaye getirilerinin uzun dönemli büyüme oranından sistematik olarak yüksek olduğu ekonomilerde, servet yoğunlaşmasının kaçınılmaz olarak artacağını ve servet vergisinin bu süreci dengelemede kritik bir araç olduğunu savunmaktadır. Son yıllarda bazı ülkelerde, servet vergilerine gelir artırmanın yanı sıra servet eşitsizliğini ele almaya yönelik bir araç olarak yeniden ilgi gösterildiği görülmektedir (OECD, 2018a: 11). Ebeveyn serveti, kuşaklar arası hareketliliği doğrudan etkileyen temel bir unsur olup, miras yoluyla servetin yoğunlaştığı ülkelerde daha da belirginleşmektedir (Berg, 2021: 5). Ancak vergi oranlarının aşırı yükseltilmesi durumunda da, Laffer eğrisi kapsamında toplam vergi gelirlerinin azalabileceği, sermaye kaçışının hızlanabileceği ve yatırım hacminin daralabileceği öngörülmektedir (European Commission, 2012; Ndikumana & Boyce, 2002).

Optimal vergilendirme literatürü, artan oranlı vergilendirmenin mümkün olan en düşük etkinlik maliyetiyle sağlanmasını amaçlamakta; bu da yeniden dağıtımı, matrahı verimsiz biçimde bozmak yerine kişisel vergilerin ve transferlerin tarife yapısı üzerinden gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Bu yaklaşım, tarifenin istihdam ve kazanç üzerindeki olumsuz teşvik etkilerini asgariye indirecek biçimde tasarlanmasını zorunlu kılar (Institute for Fiscal Studies, 2010). Bu nedenle optimal vergilendirme yaklaşımı; teşvik uyumunu gözetken, ilericiyi esasen tarife yapısı üzerinden sağlayan ve bireylerin gelir ile servet sağlama motivasyonlarını aşırı ölçüde zedelemeyen bir vergi mimarisini zorunlu kılmaktadır.

Servet vergilerinde de adalet ve etkinlik ikilemine yönelik net uzlaşa sağlanamasa da hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde söz konusu verginin uygulandığı görülmektedir. Var olan tartışmaların zemininde politik yaklaşımlar etkili olurken; bu vergilerin servet ve gelir dağılımındaki eşitsizliklerin azaltılmasında belirleyici olduğu savunulmaktadır (Nadaroğlu, 1996: 348). Ancak etkinlik açısından değerlendirildiğinde olumsuz etkilerine rağmen servetin vergilendirilmesini savunanlar, mevcut servet eşitsizliğini gerekçe göstermektedirler. Bu doğrultuda küresel ölçekte gözlemlenen aşırı servet yoğunlaşması, servet vergisinin yeniden dağıtım amacıyla bir politika aracı olarak kullanılmasına güçlü bir dayanak oluşturmaktadır (Chatalova & Evans, 2013: 435). Servet eşitsizliğinin belirli kesimler üzerindeki etkisi benzer olsa da her coğrafi bölgede çeşitli faktörlere göre farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Şekil 1'de 2024 yılı için dünya genelinde küresel servetin piramidi yer almaktadır.

Kaynak: Union Bank of Switzerland (2025).

Şekil 1. Küresel Servet Piramidi (2024)

Küresel servet piramidi, dünya yetişkin nüfusunun servet birikimine göre dört ana katmanda yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. En geniş tabanı oluşturan grup, 10 bin ABD dolarının altında servete sahip olan 1,55 milyar yetişkin (%40,7) ile temsil edilmektedir. Bu grubun toplam küresel servetten aldığı pay ise yalnızca 2,71 trilyon ABD doları (%0,6) düzeyindedir. Bu bulgu, servet eşitsizliğinin en keskin görüldüğü kademeyi yansıtmaktadır. Bir üst basamakta yer alan 10 bin-100 bin ABD doları aralığında servete sahip olan 1,57 milyar yetişkin (%41,3) bulunmaktadır. Bu grup, nüfusun en kalabalık dilimi olmakla birlikte küresel servetin yalnızca 56,82 trilyon ABD dolarını (%12,1) elinde tutmaktadır. Daha üst basamakta, 100 bin-1 milyon ABD doları arasında serveti olan 628 milyon yetişkin (%16,4) yer almakta ve bu kesim toplam küresel servetin 184,51 trilyon ABD dolarına (%39,2) sahiptir. Piramidin zirvesinde ise 1 milyon ABD dolarından fazla serveti bulunan 60 milyon yetişkin (%1,6) bulunmaktadır. Bu küçük azınlık, küresel servetin yaklaşık 226,47 trilyon ABD doları (%48,1) ile neredeyse yarısına sahiptir. Bu veriler, küresel düzeyde servet yoğunlaşmasının üst gelir gruplarında dramatik şekilde yoğunlaştığını göstermektedir. Nüfusun %1,6'sı toplam servetin yarısına yakını kontrol ederken, alt %40'tan fazla nüfusun küresel servetten aldığı pay %1'in bile altındadır. Bu dengesizlik, literatürde sıklıkla tartışılan küresel gelir ve servet eşitsizliği olgusunu güçlü biçimde teyit etmektedir. Dolayısıyla küresel servetin bu denli dar bir kesimde yoğunlaşması, servet vergisinin ekonomik, toplumsal ve kurumsal boyutlarıyla da tartışılmasını zorunlu kılmaktadır.

Servet vergisinin etkinliği ekonomik parametrelerin yanında verginin toplumsal meşruiyeti, vergi idaresinin kapasitesi ve uluslararası uyum düzeyiyle belirlenmektedir (OECD, 2018a). Tarihsel deneyimler ve kuramsal modeller birlikte ele alındığında servet vergisi eşitsizlikleri azaltma ya da gelir elde etme aracı olarak değil, her iki amacı dengeleyen bir mekanizma olarak görülmelidir (Saez & Zucman, 2019: 438). Bu denge adalet ilkeleri ile etkinlik ölçütlerinin birlikte değerlendirilmesini gerektirir. Makul eşikler, sınırlı istisnalar, doğru değerlendirme ve taksit gibi esnek ödeme imkânları vergi tabanını korurken vergiden kaçınma eğilimini azaltabilecektir. Ayrıca miras-bağış ve sermaye kazancı vergileriyle bütünleşik bir vergi karması ile uluslararası bilgi uyumu, hem toplumsal meşruiyeti hem de idari uygulanabilirliği artıracak; bu unsurlar bir arada sağlandığında servet vergisinin uzun vadeli ve öngörülebilir bir politika aracı olarak işlev görmesi mümkün olacaktır.

Servet Vergisinin Politik Ekonomisi

Servet vergisi, maliye politikasının teknik bir aracı olmasının ötesinde, derin siyasal ve toplumsal anlamlar da taşımaktadır. Vergi sisteminin yapısı, bir yandan devletin mali sürdürülebilirliğini sağlarken, diğer yandan

toplumsal eşitlik, mülkiyet hakkı ve ekonomik özgürlük gibi değerlerin çatışma alanına dönüşmektedir. Politik ekonomi perspektifi, servet vergisinin uygulanabilirliğini yalnızca mali kapasite ya da ekonomik etkinlik üzerinden değil, seçmen davranışları, ideolojik çatışmalar, çıkar gruplarının etkisi, kurumsal yapılar ve uluslararası güç dengeleri üzerinden de analiz etmektedir (Clark vd., 2020: 4; Scheve & Stasavage, 2012).

Seçmen Tercihleri, İdeoloji ve Politik Etkiler

Ortanca Seçmen Teoremi, kamu tercihi yaklaşımı çerçevesinde demokratik sistemlerde vergi politikasının ortalama değil, ortanca seçmenin tercihleri etrafında şekillendiğini ileri sürmektedir (Downs, 1957; Buchanan & Tullock, 1962; Meltzer & Richard, 1981: 923). Servet dağılımındaki eşitsizlik derinleştikçe, ortanca seçmenin yüksek servet sahiplerinden daha fazla vergi talep etme olasılığı artar. Bu teori, özellikle 20. yüzyıl ortasında sosyal devlet politikalarının güçlendiği dönemlerde gözlemlenen artan vergi progresifliğini açıklamakta etkili olmuştur (Alvaredo, 2013: 7). Ancak pratikte bu teorik beklenti çeşitli nedenlerle sınırlı kalmaktadır. Bunlardan ilki, mali illüzyon kavramıdır. Vergi yükünün dolaylı vergiler, enflasyon veya karmaşık vergi sistemleri aracılığıyla görünmez kılınması, seçmenlerin gerçek maliyetleri tam olarak algılayamamasına yol açmaktadır (Buchanan, 1967). İkincisi ise yüksek servet sahipleri, medya organlarını finanse ederek, siyasi kampanyalara bağış yaparak veya lobicilik yoluyla servet vergisinin büyüme karşıtı veya yatırımı caydırıcı olduğu yönünde kamuoyunu şekillendirebilir (Gilens & Page, 2014). İdeolojik konumlanmalar bu süreci pekiştirmektedir. Sosyal demokrat ve sol eğilimli partiler, servet vergisini sosyal adaletin tesisi, fırsat eşitliğinin güçlendirilmesi ve gelir-servet eşitsizliğinin azaltılması için bir araç olarak savunmaktadır (Elsässer vd., 2023). Buna karşılık liberal ve muhafazakâr partiler, servet vergisini mülkiyet hakkına müdahale, tasarruf ve yatırım üzerinde caydırıcı etki ve girişimcilik ruhunu zayıflatma riski taşıyan bir uygulama olarak görmektedir (Hilmar & Sachweh, 2022).

Ampirik veriler de ideolojik bölünmenin etkisini doğrular. Örneğin Birleşik Krallık'ta 2013 tarihli YouGov anketi, 'servet vergisi'ne kamuoyu desteğinin %50, karşıtlığın %33, kararsızların %17 oranında olduğunu göstermektedir. Partizan ayrışma belirgin olup; muhafazakâr seçmenlerde %32 oranı ile en düşük; işçi partisi seçmenlerinde %68 ile en yüksek desteğin sağlandığı görülmüştür. Liberal demokrat seçmenlerde ise destek oranı %54'tür. Vergi artışlarının zenginleri ülke dışına itme riski algısı da tartışmalıdır: Katılımcıların %47'si söz konusu riske rağmen artışın doğru olduğunu; %24'ü risk nedeniyle yapılmaması gerektiğini, %18'i ise anlamlı bir risk görmeyerek artışı savunduğunu belirtmiştir (YouGov, 2013). Ayrıca düşük gelirli sağ seçmenlerin bile servet vergisini ideolojik nedenlerle reddedebileceği, bu durumun ise sınıfsal çıkar ile ideolojik bağlılık arasındaki gerilimin bir yansıması olduğu ifade edilebilir (Rowlingson vd., 2021).

Servet vergisine ilişkin kamuoyu ve parti konumları ortanca seçmen mantığının öngörülerini kısmen doğrulasa da, mali illüzyon, bilgi asimetriteri ve çıkar gruplarının söylem gücü bu dinamikleri kırılgan ve dalgalı kılmaktadır. İdeolojik çerçeveler, verginin öncelikli amaçlarını farklı biçimlerde kodlayarak tercihlerin sürekliliğini ve reform pencerelerinin zamanlamasını etkilemekte ancak destek düzeyi tek başına uygulanabilirliğin güvencesi olamamaktadır. Zira seçmen taleplerinin somut politika tasarımına dönüşmesi; varlık kayıtlarının kapsayıcılığı, değerlendirme kuralları, denetim-icra kapasitesi ve uluslararası bilgi değişimi gibi kurumsal bileşenlerin yeterliliğine bağlıdır. Diğer bir ifadeyle, *politik talep* ile *idari arz* arasındaki uyum sağlanmadığında, vergi ya tasarı aşamasında tıkanır ya da uygulanırken etkinlik ve meşruiyet kaybına uğrar. Bu nedenle, izleyen bölümde servet vergisinin kurumsal kapasite ve idari zorluklar boyutu ele alınarak, siyasal tercihlerin teknik ve örgütsel gerekliliklerle nasıl bağdaştırılabileceği irdelenecektir.

Kurumsal Kapasite ve İdari Zorluklar

Servet vergisinin uygulanabilirliği, yalnızca yasal çerçeve ile değil, vergi idaresinin kurumsal kapasitesi ile doğrudan ilişkilidir (Saez & Seim, 2025: 2). Servet vergisi, gelir vergisine kıyasla çok daha karmaşık bir matrah belirleme süreci gerektirmekte; zira vergilendirilecek varlıklar çeşitlilik göstermekte ve piyasa değerleri hızla değişebilmektedir (Scheuer & Slemrod, 2021: 209). Bu karmaşık yapının sağlıklı işletilebilmesi, her şeyden önce varlıkların eksiksiz ve doğrulanabilir biçimde tespit edilmesine bağlıdır.

Bu bağlamda üç temel boyut öne çıkmaktadır; (i) Varlık tespiti: Gayrimenkuller, menkul kıymetler, işletme payları, değerli taşınır mallar ve fıkri mülkiyetin eksiksiz beyanı; merkezi siciller, üçüncü taraf raporlaması ve nihai faydalancı (beneficial owner) şeffaflığıyla desteklenmediğinde eksik kalır. Özellikle yurtdışı varlıklar

bakımından bilgi değişimi kanallarının zayıflığı, beyan dışılığı artırmaktadır. (ii) Değerleme mekanizmaları: Piyasa değeri, rayiç bedel veya gelir kapitalizasyonu arasında yapılacak tercih; varlık türü, likidite ve veri erişimine göre farklılaşır. Spekülatif piyasalardaki oynaklık ve emsal eksikliği hem yatay/dikey adalet hem de idari öngörülebilirlik açısından sorun oluşturmaktadır. (iii) Tahsilat ve gönüllü uyum: Vergi borcunun zamanında ödenmesini sağlamak, idari yaptırımların etkinliği kadar mükelleflerin sisteme olan güveniyle de ilgilidir. Yüksek gelirli bireyler, vergi yükünü azaltmak amacıyla karmaşık hukuki ve mali planlama stratejileri kullanabilir (OECD, 2018a).

Zucman (2015), dünya servetinin yaklaşık %8-10'unun vergi cennetlerinde tutulduğunu, bu miktarın küresel GSYH'nin yaklaşık %10'una eşdeğer olduğunu belirtmektedir. Özellikle Latin Amerika ve Afrika'da zayıf kayıt sistemleri, güncel olmayan mülkiyet veri tabanları ve yetersiz şeffaflık standartlarının servet vergisi uygulamalarını ciddi şekilde zayıflatmış ortaya koymaktadır (Grote & Wen, 2024). Norveç ve İsviçre gibi ülkeler merkezi mülkiyet veri tabanları, otomatik değerlendirme sistemleri ve güçlü denetim mekanizmaları sayesinde servet vergisinin idaresinde görece daha başarılıdır (Bø vd., 2024; Brühlhart vd., 2022). Buna karşılık Arjantin gibi ülkelerde yüksek enflasyon, para birimi istikrarsızlığı ve siyasi dalgalanmalar, servet vergisinin mali performansını ve toplumsal kabulünü olumsuz etkilemektedir (Arias & Nair, 2023).

Sonuç olarak bu karşılaştırmalı tablo, servet vergisinin idari başarısını belirleyen üç sacayağını açıkça ortaya koymaktadır. Bunlar: kapsamlı ve güncel mülkiyet kayıtları; öngörülebilir, düzenli ve uygulanabilir değerlendirme usulleri; etkin denetim ile uluslararası bilgi akışıdır. Bu unsurların eksikliğinde matrah daralmakta, uyum zayıflamakta ve politika meşruiyeti aşınmaktadır. Norveç ve İsviçre örnekleri güçlü veri altyapısı ve denetim mimarisinin vergi idaresini nasıl desteklediğini doğrularken; Arjantin vakası, makroekonomik istikrarsızlık ve siyasal dalgalanmaların mali performans ile toplumsal kabulü hızla erozyona uğratabildiğini göstermektedir. Latin Amerika ve Afrika deneyimleri ise şeffaflık ve kayıtlılık eşiği sağlanmadan servet vergisinden beklenen sonuçların elde edilemeyeceğini teyit etmektedir. Dolayısıyla servet vergisinin sürdürülebilir uygulanabilirliği güçlü iç kurumsallığın uluslararası finansal şeffaflık ve bilgi değişimiyle birlikte işletilmesine bağlıdır.

Kurumsal kapasiteye ilişkin bu değerlendirme, ulusal düzeyde en iyi uygulamalar benimsenmiş olsa bile sermayenin yüksek hareketliliği ve sınır ötesi mülkiyet yapılarındaki şeffaflık eksikleri giderilmedikçe servet vergisi matrahının aşınma riski taşıdığını göstermektedir (OECD, 2018a: 92). Servet vergisinin sürdürülebilmesi hem ulusal düzenlemelerin hem de şeffaflık ve bilgi paylaşımı gibi uluslararası mekanizmaların birlikte işlemesine bağlıdır. İzleyen başlıkta vergi rekabeti ve yüksek servet sahiplerinin varlıklarını farklı ülkelerin vergi ve hukuk rejimleri arasındaki farklardan yararlanarak yeniden konumlandırmalarının etkiler ile uluslararası koordinasyon araçlarının kapsamı ve sınırları ele alınarak, bunların servet vergisinin adalet-verimlilik dengesine yansımaları değerlendirilecektir.

Uluslararası Koordinasyon ve Sermaye Hareketliliği

Küresel sermaye hareketliliği ulusal düzeyde uygulanan servet vergilerinin etkinliğini sınırlayan en önemli faktörlerden biridir. Sermaye sahipleri, vergi yükünden kaçınmak için varlıklarını düşük oranlı veya sıfır oranlı vergilendirme uygulayan ülkelere kolaylıkla kaydırabilmektedir (Tiebout, 1956). Bu durum özellikle tek taraflı yüksek oranlı servet vergisi uygulayan ülkelere vergi tabanının hızla aşınmasına yol açmaktadır. Bu nedenle uluslararası koordinasyon mekanizmaları kritik önemdedir. OECD tarafından hazırlanan Ortak Raporlama Standardı'nın (Common Reporting Standard-CRS) yürürlüğe girmesinin ardından vergi cennetlerindeki sınır-ötesi mevduat bakiyelerinde yaklaşık %11,5'lik bir azalma gözlenmiştir. Bu bulgu otomatik bilgi değişiminin offshore hesapların tespiti ve vergi uyumunu artırmada etkili olduğunu göstermektedir (Casi vd., 2020). ABD'nin Yabancı Hesap Vergisi Uyumluluk Yasası (Foreign Account Tax Compliance Act-FATCA) uygulaması, Amerikan vatandaşlarının yurt dışı hesap bilgilerini raporlama zorunluluğu getirerek, vergi kaçakçılığını önemli ölçüde sınırlamıştır (Johannesen vd., 2024: 6). Ayrıca OECD'nin Kar Aktarımı Yoluyla Matrah Aşındırması (BEPS) girişimi, çok uluslu şirketlerin ve yüksek net servet sahiplerinin agresif vergi planlama stratejilerini engellemeyi hedeflemektedir (Dharmapala, 2014). Avrupa Birliği'nin vergi cennetleri listesi politikası da bu çabanın bölgesel bir uzantısıdır (Rusina, 2020).

Piketty, uzun vadede servet ve miras vergilerinin kapsamının anlamlı ölçüde genişletilmesini, servet ve ekonomik iktidarın daha eşit dağılması için gerekli bir koşul olarak görmektedir. Bu perspektif ulus-üstü ölçekte tasarlanmış

bir servet vergisinin er ya da geç kaçınılmaz bir gündem maddesi hâline gelebileceği tezini desteklemekte (Piketty vd., 2023: 577) bu doğrultuda önerilen politika mimarisi; küresel/çok taraflı bir servet sicilinin kurulması, finansal hesap ve gerçek faydalanıcı bilgilerinin zorunlu ve düzenli değişimi ile vergi cennetleri karşısında bağlayıcı yaptırım ve yaptırım-uyum kombinasyonlarını içermektedir. Nitekim güncel literatür, sermaye/servet vergilendirmesinin yeniden düşünülmesinde, etkinliği artıracak bilgi altyapısı ve çok düzeyli yönetim mekanizmalarının bölgesel anlaşmalarla başlayıp kademeli biçimde küresel ölçeğe taşınabilecek kilit rolüne işaret etmektedir. Bölgesel anlaşmalarla başlayıp kademeli olarak küresele evrilen bilgi ve yönetim ağları, küresel ölçekte tasarlanmış bir servet vergisi vizyonunun hem teknik hem de siyasal altyapısını mümkün kılan kurumsal eşliği oluşturmaktadır (Borders, 2025: 2).

Uzun vadede küresel ölçekli tasarlanmış bir servet vergisi vizyonu; servet eşitsizliğini azaltmanın yanı sıra iklim dönüşümünün finansmanı, küresel sağlık kapasitesinin güçlendirilmesi ve kalkınma finansmanı gibi ortak küresel kamusal amaçlar için sürekli ve öngörülebilir kaynak yaratma potansiyeli taşımaktadır (Fetter, 2022). Ancak bunun için uluslararası hukuki çerçevenin güçlendirilmesi, bilgi paylaşımının zorunlu hale getirilmesi ve vergi cennetleriyle mücadelede bağlayıcı yaptırımların devreye girmesi gereklidir. Böyle bir mekanizmanın işlerliği ise ulus-ötesi hukuki çerçevenin güçlendirilmesine, zorunlu ve kapsamlı bilgi paylaşımı altyapısına ve vergi cennetleriyle mücadelede bağlayıcı yaptırımlara dayalı bir yönetim mimarisine bağlıdır. Buradan hareketle servet vergisine dair ülke deneyimleri ele alınarak kurumsal tasarımların uygulama sonuçları karşılaştırmalı bir bakışla irdelenecektir.

Karşılaştırmalı Ülke Örnekleri

Servet vergisinin uygulanma yöntemleri ülkelerin tarihsel deneyimleri, kurumsal kapasiteleri ve toplumsal dinamikleri doğrultusunda önemli farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar servet vergisinin teknik bir mali araçtan öte siyasal tercihlerin ve toplumsal meşruiyet arayışlarının bir yansıması olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bölümde farklı refah rejimlerine ve ekonomik yapılaraya sahip altı ülke örneği incelenerek servet vergisinin tasarımı, uygulama süreçleri ve karşılaşılan temel sorunlar karşılaştırmalı bir perspektifle ele alınmaktadır.

Fransa Deneyimi

Fransa, modern anlamda servet vergisi uygulamasının en bilinen örneklerinden birini sunmaktadır. Fransa'da 1981 seçimlerinde sosyalist partinin iktidara gelmesiyle birlikte yüksek servetli hane halklarının net varlıkları üzerinden yıllık olarak alınacak bir servet vergisi tasarlanmış ve 1982'de Impôt sur les grandes fortunes (IGF) adıyla yürürlüğe girmiştir. Söz konusu vergi 1986'da kaldırılmış; ancak 1989'da bu kez Impôt de solidarité sur la fortune (ISF) olarak yeniden tesis edilmiştir (Piketty & Saez, 2007: 22; Bach vd., 2020: 4).

1989-2017 döneminde çok sayıda reforma tabi tutulmuş olmakla birlikte, ISF'nin temel tasarım ilkeleri büyük ölçüde değişmeden kalmıştır. Vergi birimi evli çiftler, çocuklar ve diğer bakmakla yükümlü olunan kişilerden oluşmaktadır. Fransa'da tam mükellef gerçek kişiler için dünya genelinde sahip olunan tüm varlıkların, borçlar düşüldükten sonraki net toplamı matrahı teşkil eder. 2017 itibarıyla net vergilendirilebilir serveti 1,3 milyon Euro'yu aşan hane halkları ISF mükellefi sayılmakta; oran yapısı %0,75'ten başlayarak 10 milyon Euro'yu aşan servet diliminde %1,5'e kadar kademeli olarak yükselmektedir. Kapsayıcı bir servet vergisi iddiasıyla tasarlanmasına rağmen, vergileme kapsamını ve etkinliğini daraltan çeşitli istisna ve indirimler, uygulamanın başlangıcından itibaren hayata geçirilmiştir (Bach vd., 2020: 4). Bu geniş matrah tasarımı teoride adalet ilkesini güçlendirse de, uygulamada hem varlık değerlendirme yöntemleri hem de beyan süreçleri yoğun tartışmalara konu olmuştur. Özellikle finansal varlıkların uluslararası piyasalar aracılığıyla kolayca taşınabilir olması, yüksek net servet sahiplerinin ülke dışına sermaye çıkarma riskini de beraberinde getirmektedir.

ISF incelendiğinde, vergi yükünün servet düzeyine göre farklılaştığı görülmektedir. İlk olarak, toplam servet dağılımında en zengin %0,1'lik kesime kadar vergide belirgin bir artan oranlılık söz konusudur. Ancak bu noktadan sonra, en zengin %0,01'lik kesimde vergi yükü artış göstermemekte, sabit bir düzeyde kalmaktadır. En zengin %0,001'lik en üst kesimde ise vergi yükü tersine azalmaktadır. Örneğin, 2017'de yasal marjinal oran %1,5 olarak belirlenmiş olmasına rağmen, bu grubun toplam servetlerine oranla fiilen ödediği vergi yükü yalnızca %0,1'de kalmıştır. Bu makasın temel nedeni gelir esaslı (üst sınırlandırma) mekanizmasıdır. Profesyonel mal

varlığının matrah dışında bırakılması da artan oranlılığı azaltır ancak etkisi görece sınırlıdır. Üst sınırlandırmanın maliyeti yaklaşık 2 milyar Euro tutarında olup, yararı esasen en zenginlere geçmiştir. 2017’de 12.000’den az hane yararlanmış, 100-200 milyon Euro serveti olanların %84’ü tavan kapsamına girmiş (gelirleri servetlerinin %0,2’si), buna karşılık 3 milyon Euro serveti olanlarda kapsam oranı %3’ün altında gerçekleşmiştir (France Stratégie, 2023: 2).

ISF, yıllık yaklaşık 3,9 milyar Euro vergi geliri sağlasa da, 2018 yılında kapsamlı bir reform ile kaldırılmış ve yerine yalnızca gayrimenkul servetine uygulanan Impôt sur la fortune immobilière (IFI) getirilmiştir (Paquier & Sicsic 2022: 31). Reformun resmi gerekçesi, sermaye piyasalarına yatırımı teşvik etmek amacıyla finansal varlıkların vergilendirilmesini sonlandırmak ve yatırım ortamını güçlendirmektir (OECD, 2018b). Ancak bu değişiklik verginin yeniden dağıtım etkisini önemli ölçüde zayıflatmış, yıllık gelirleri azaltmıştır. Reform olmasaydı ISF gelirleri ne olurdu? sorusuna kesin yanıt vermek güç olmakla birlikte, büyüklük mertebeleri şu şekilde tahmin edilebilir: 2017’de ISF gelirleri 4,2 milyar Euro düzeyindedir. Komite’nin 2019 tarihli ilk raporuna göre, 2018’de ISF’nin IFI ile ikamesi 3,1 milyar Euro’luk gelir kaybına yol açmış; bu da IFI gelirlerinin potansiyel ISF gelirlerinin %29’una tekabül ettiğini göstermiştir. (France Stratégie, 2023: 4). Eleştirmenler, reformun sosyal adalet hedeflerini geri plana ittiğini savunurken; destekçiler uzun vadede yatırım ve istihdam yaratma kapasitesini artıracığını ileri sürmüştür.

Fransa deneyimi, servet vergisinin tasarımında ve sürdürülebilirliğinde karşılaşılan temel ikilemleri açık biçimde yansıtmaktadır. Geniş tabanlı ve yüksek oranlı bir uygulama, teorik olarak hem dikey adalet ilkesini hem de kamu gelirlerini güçlendirebilmekte ancak sermaye hareketliliğinin yüksek olduğu küresel ekonomide, bu tür vergiler kolayca vergi tabanı aşınması riskine maruz kalabilmektedir. Öte yandan IFI gibi dar kapsamlı vergiler sermaye kaçışını sınırlandırabilirken, eşitsizlikle mücadelede ve kamu gelirlerini artırmada etkileri oldukça sınırlı kalmaktadır. Dolayısıyla Fransa örneği, adalet-etkinlik ikileminin pratikte nasıl politika tercihleriyle sonuçlandığını ve bu tercihlerin uzun vadeli ekonomik-sosyal etkilerini değerlendirmek açısından önemli dersler sunmaktadır.

Norveç Deneyimi

Norveç, servet vergisini uzun yıllardır istikrarlı biçimde uygulayan ve yüksek uyum oranı sağlayan az sayıdaki OECD ülkelerinden biridir. Ülkede net servet vergisi ilk olarak 1892 yılında yürürlüğe girmiş ve zaman içinde oran ile matrah yapısında çeşitli değişiklikler yapılmıştır (Iacono & Smedsvik, 2023: 4). Net servet vergisinin matrahı, vergilenebilir varlıkların toplamından borçların düşülmesiyle belirlenmektedir. Vergilenebilir varlık sınıfı geniş olup; konut serveti, menkul kıymetler, mevduatlar ve otomobil gibi diğer reel varlıkları içerir. Emeklilik birikimleri ise kapsam dışındadır. Hane halklarının vergi matrahındaki başat rol konut varlıklarıdır. Münferit ikamette vergi değeri tahmini piyasa değerinin %25’i olarak hesaplanmaktadır. Yurt içi finansal kuruluşlar aracılığıyla tutulan tüm finansal varlıklar her yıl üçüncü taraf bildirimleriyle tam değerleri üzerinden matraha girmektedir. Vergi bireysel düzeyde tahakkuk etmekle birlikte, evli çiftler varlık ve borçlarını aralarında yeniden tahsis edebilirken; fiilen çiftlerin vergisi eşik tutarın iki katını aşan birleşik net servetleri üzerinden belirlenmektedir (Ring, 2024: 4).

Norveç’te net servet vergisi, temel indirim aşıldığında uygulanmaktadır. 2022 gelir yılında temel indirim bekarlar için 1,7 milyon NOK (eşler için toplam 3,4 milyon NOK); bu tutarı aşan net servetin bekarlar için 20 milyon NOK’a (eşlerde toplam 40 milyon NOK’a) kadar olan kısmı %0,95, üzeri %1,10 oranında vergilenmektedir. 2023 ve 2024 gelir yıllarında temel indirimler değişmemiş; bekarlar için 1,7 milyon NOK (eşlerde 3,4 milyon NOK) olarak kalmıştır. Vergi oranı ise bekarlar için 20 milyon NOK’a (eşlerde 40 milyon NOK’a) kadar %1,00, bu eşiklerin üzerindeki kısım için %1,10 olarak uygulanmaktadır (Norwegian Tax Administration, 2024). Norveç deneyiminin ayırt edici unsurlarından biri, yüksek düzeyde gönüllü vergi uyumu ve toplumda vergiye yönelik güçlü meşruiyet algısıdır. Kamu harcamalarının kalitesi, devlet yönetiminde şeffaflık ve yüksek sosyal güven düzeyi servet vergisinin toplumsal destek görmesine önemli katkı sağlamaktadır (OECD, 2022). Norveç’teki yüksek uyum oranlarının yalnızca idari kapasite ile açıklanamayacağını aynı zamanda sosyal sermaye düzeyi ve devlet-toplum arasındaki güven ilişkisiyle doğrudan bağlantılıdır.

Norveç’te uygulanan servet vergisinin yatırım kararları üzerindeki etkileri ise sınırlı düzeyde kalmıştır. Yapılan ampirik bir çalışma Bjørneby (2020), düşük oranlı (yaklaşık %1) servet vergisinin mükelleflerin kontrol ettiği şirketlerde yatırım ve istihdamı azaltmadığını; tersine, daha yüksek vergi yükünün sonraki dönemde bu

şirketlerde istihdam artışıyla ilişkili olduğunu göstermiştir. Olası neden, servet borsada işlem görmeyen bir şirkete yatırıldığında vergi değerinin düşmesi ve vergi arttıkça bu tercihin daha cazip hâle gelmesidir. Bu durum vergi oranlarının görece düşük tutulması ve matrahın istikrarlı biçimde uygulanması ile ilişkilendirilmektedir.

Bununla birlikte son yıllarda artan küresel sermaye hareketliliği, Norveç'te de tartışmalara yol açmıştır. 2022 yılında bazı yüksek net servet sahiplerinin İsviçre gibi daha düşük vergili ülkelere taşınması, medyada ve siyasi tartışmalarda geniş yer bulmuştur. Bu gelişme servet vergisinin uzun vadeli sürdürülebilirliği için uluslararası koordinasyonun önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Norveç nüfus siciline yapılan resmî bildirimler, 2022 yılında ülkeden İsviçre'ye yönelen yüksek net servetli birey göçünün dikkate değer boyutlara ulaştığını göstermektedir. Öyle ki en az 30 milyarder ve milyonerin daha düşük vergili Alp yargı (İsviçre) alanına taşındığı, aralarında bir dönem ülkenin en varlıklı kişisi olan Kjell Inge Røkke'nin de bulunduğu belgelenmiştir. Ek olarak, Kıbrıs, İtalya ve Kanada gibi diğer yargı alanlarına da taşınmalar gözlenmiştir. Servet sahibi bireyler ve vergi danışmanlarının beyanları, rekabet gücünü olumsuz etkilediği ileri sürülen vergi değişiklikleri nedeniyle ilave çıkışların olası olduğuna işaret etmektedir. Nitelikli bir örnek olarak, yaklaşık 1 milyar ABD doları değerlemeye sahip kripto veri şirketi Dune'un kurucu ortağı Fredrik Haga, Zug (İsviçre)'ye yerleşeceğini resmen bildirmiştir (Milne, 2022).

Norveç deneyimi düşük oranlı, geniş tabanlı ve güçlü idari kapasiteye sahip bir sistemle servet vergisinin hem gelir yaratma hem de eşitsizlikleri azaltma potansiyelini ortaya koymaktadır. Ancak sermaye mobilitesinin artması, ulusal düzeyde elde edilen başarıya rağmen verginin etkinliğini korumak için uluslararası iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu açıdan Norveç, vergiye gönüllü uyum ve toplumsal meşruiyetin inşasında başarılı bir model sunarken, küreselleşmiş ekonomide ulusal servet vergilerinin karşılaştığı yapısal sınırlılıkları da gözler önüne sermektedir.

İspanya Deneyimi

Belirli bir dönem boyunca servet vergisi uygulamasını kaldırıp sonraki yıllarda yeniden yürürlüğe koyan İspanya, bu yönüyle politika döngüsü açısından dikkat çekici bir örnek sunmaktadır. Ülkede ilk net servet vergisi 1977 yılında yürürlüğe girmiş ve başlangıçta geçici bir önlem olarak tasarlanmıştır. Ancak 1991 yılında kalıcı hale getirilerek Impuesto sobre el Patrimonio adıyla uygulanmaya devam etmiştir (Ramallo, 2020: 3). Vergi, bireylerin net varlıkları üzerinden alınmakta, belirli bir muafiyet eşiği ve kademeli oran yapısıyla işletilmektedir (Ramallo, 2020: 5). 2010 yılı öncesinde, asgari muafiyet yaklaşık 108.000 Euro düzeyinde tespit edilmiş; marjinal vergi oranları %0,2 ile %2,5 arasında öngörülmüştür (Durán-Cabré & Esteller-Moré, 2006).

2008'de servet vergisi, ekonomik yavaşlamayı hafifletmek amacıyla İspanya Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) tarafından kaldırılmıştır. Resmî verilere göre düzenleme, yaklaşık bir milyon mükellefi vergiden muaf tutmuş ve bu mükelleflerin toplam vergi yükünü yaklaşık 1,8 milyar Euro azaltmıştır. Ancak 2011 yılında, ağır ekonomik kriz ve bütçe açıklarının baskısıyla vergi yeniden yürürlüğe girmiştir. Yeni uygulamada muafiyet eşiği artırılarak 700.000 Euro'ya çıkarılmıştır (Ramallo, 2020: 3). İspanya'da servet vergisi ulusal bir vergi olmakla birlikte gelirleri özerk bölgelere aktarılmaktadır. Özerk bölgeler oranlar, indirimler ve bazı muafiyetlerde geniş düzenleme yetkisine sahiptir. Bu durum bölgeler arasında belirgin tasarım farklarına neden olmuştur. 2011'de verginin yeniden yürürlüğe girmesinden sonra Madrid, %100 vergi kredisi uygulayarak fiilen sıfır oran benimsemiş; buna karşılık Katalonya ve Valensiya gibi bölgeler ulusal tarifeden daha yüksek oranlar uygulamaya devam etmişlerdir (Agrawal, 2024). Bu durum yüksek net servet sahiplerinin iç göç davranışlarını tetiklemiş ve vergi tabanı aşınması riskini artırmıştır. Ayrıca verginin, bölgesel farklılıklar nedeniyle *vergi rekabetinin* oluşumuna zemin hazırladığı ve bu durumun uzun vadede verginin istikrarını tehdit etme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Ampirik çalışmalar, İspanya'daki servet vergisinin gelir sağlama kapasitesinin sınırlı ancak yeniden dağıtım etkisinin belirgin şekilde pozitif olduğunu göstermektedir. İspanya deneyimini temel alan uzun dönemli bir simülasyon çalışmasında Durán-Cabré ve Esteller-Moré (2019), mevcut muafiyetler ve tavan düzenlemeleri nedeniyle servet vergisinin tahsilat kapasitesinin sınırlı kaldığını; buna karşılık değerlendirme kurallarının piyasa fiyatlarına yaklaştırılması ve idari uyumun güçlendirilmesi hâlinde verginin zaman içinde belirgin bir yeniden dağıtım etkisi üretebildiğini göstermektedir. Çalışma aynı zamanda servet vergisinin en yüksek %1'lik kesimin net varlıklarını azaltmada ölçülebilir bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Durán-Cabré ve Esteller-Moré, 2019). Karşılaştırmalı veriler, 2016 itibarıyla İspanya'da bireysel net servet vergisi gelirlerinin GSYH'nin %0,2'si

düzeyinde kaldığını gösterir ki bu sonuç verginin gelir sağlama kapasitesinin sınırlı olduğunu teyit etmektedir (OECD, 2018a: 18).

İspanya deneyimi, servet vergisinin kriz dönemlerinde yeniden politika gündemine taşınabileceğini, ancak kalıcı bir gelir kaynağı olarak işlev görebilmesi için hem bölgesel uyumun hem de ulusal düzeyde idari kapasitenin güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Madrid örneği, vergi oranlarının sıfırlanmasının yüksek gelirli bireyler için güçlü bir çekim etkisi yaratabileceğini, bu nedenle ülke içinde dahi koordinasyon eksikliğinin vergi etkinliğini azaltabileceğini ortaya koymaktadır. Buna karşın, Katalonya ve Valensiya gibi bölgelerde uygulamanın sürmesi, servet vergisinin uygun tasarlandığında eşitsizlikle mücadelede önemli bir araç olabileceğini kanıtlar niteliktedir.

Türkiye Deneyimi

Türkiye’de modern anlamda sürekli bir net servet vergisi uygulaması bulunmamaktadır. Ancak tarihsel sürece bakıldığında olağanüstü dönemlerde servet vergisi benzeri uygulamalar hayata geçirilmiştir. En dikkat çekici örnek, 1942 yılında II. Dünya Savaşı koşullarında çıkarılan Varlık Vergisi’dir (Ağır & Artunç, 2019). Bu vergi savaş döneminin ekonomik zorlukları ve bütçe ihtiyaçları gerekçe gösterilerek tek seferlik olarak uygulanmış olsa da yüksek oranları, kısa süreli tahsil süresi ve mükellef grupları arasında oluşturduğu adaletsizlik tartışmalarıyla tarihe geçmiştir. Vergi, özellikle azınlık grupları üzerindeki orantısız yükü nedeniyle ekonomik olduğu kadar toplumsal bir kırılma noktası olmuştur (Çetinoğlu, 2012). Türkiye’de güncel olarak müstakil bir net servet vergisi olmamakla birlikte, servet stokunun belirli bileşenlerini hedefleyen vergiler mevcuttur. Emlak vergisi gayrimenkul sahipliğini, motorlu taşıtlar vergisi taşıt varlıklarını ve veraset ve intikal vergisi ise servet transferlerini (miras ve bağış) esas alarak doğrudan servet unsurlarını vergilendirmektedir. Bu yapı, net servetin bütüncül olarak değil mülkiyet ve intikal temelli alt vergiler aracılığıyla vergilendirilmesi anlamına gelmektedir (Eğilmez, 2024).

Türkiye’de 2019 yılında ihdas edilip 2021’den itibaren uygulanmaya başlayan Değerli Konut Vergisi, belirli bir değerin üzerindeki taşınmazları hedef alması bakımından servet vergisine yaklaşan bir özellik taşımaktadır. Ancak yüksek muafiyet eşiği ve yalnızca belirli tutarın üzerindeki mesken nitelikli taşınmazları hedeflediği için dar kapsamlı olması nedeniyle sınırlı bir etki alanına sahip olmuştur. Düzenleme, 7194 sayılı Kanun ile getirilmiş; 7221 sayılı Kanun ile önemli değişikliklere uğramış; yürürlüğe girmesi ise yoğun hukuki ve idari tartışmalar eşliğinde gerçekleşmiştir. Değerli konut vergisi, yalnızca Türkiye sınırları içindeki mesken nitelikli taşınmazlar arasından, bina vergi değeri veya Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne belirlenen değerin eşik tutarı ilk düzenlemede 5 milyon TL’yi aşanları kapsayacak biçimde tasarlanmıştır (Oğuz & Yıldız, 2024).

İdari kapasite, kayıt dışı ekonomi ve varlık değerlendirme konularındaki yapısal zorlukların sürekli bir servet vergisinin uygulanabilirliğinin sınırlılıklarını göstermektedir. Türkiye’de gayrimenkul kayıt sistemleri büyük oranda güncel olsa da (World Bank Independent Evaluation Group, 2023: 1-2), finansal varlıkların kapsamlı ve şeffaf raporlanmasında eksiklikler mevcuttur (OECD Global Forum, 2022). Bu durum hem vergi matrahının tespitini zorlaştırmakta hem de vergiye gönüllü uyumu olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla Türkiye’de olası bir net servet vergisi uygulamasının hayata geçirilebilmesi için öncelikle mülkiyet şeffaflığının ve kayıt sistemlerinin bütünlüğünün sağlanması ve idari kapasitenin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de servet vergisi tartışması, fiilen net servet vergisi olmayan ancak servet stokunun belirli bileşenlerini hedefleyen emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi ve veraset-intikal vergisi gibi enstrümanların varlığı üzerine inşa edilmektedir. 2019’da ihdas edilip 2021’den itibaren uygulanan Değerli Konut Vergisi, yalnızca belirli eşik değerin üzerindeki meskenleri kapsayan dar matrahlı bir düzenleme olarak bu boşluğu kısmen doldurmayı amaçlamış; ancak yüksek eşik, kapsam sınırlamaları ve başlangıçtaki hukuki/idari tartışmalar nedeniyle yaygın bir servet vergisi işlevi görememiştir. Bu çerçevede Türkiye’de servetin bütüncül biçimde değil, mülkiyet ve intikal temelli alt vergiler üzerinden vergilendirildiğine işaret etmektedir. Bu tablo olası bir net servet vergisinin teknik uygulanabilirliğinin, kapsam ve değerlendirme mimarisi kadar kurumsal kapasiteye bağlı olduğunu göstermektedir. Uyumun artırılabilmesi için mülkiyet ve finansal varlık kayıtlarının entegrasyonu, nihai faydalanıcı şeffaflığının güçlendirilmesi, üçüncü taraf bildiriminin yaygınlaştırılması ve periyodik/standart değerlendirme yöntemlerinin yerleştirilmesi kritik görünmektedir. Ayrıca eşik ve istisnaların ekonomik amaçlarla (birincil konut, tarım/balıkçılık faaliyetleri) uyumlu ve matrahı aşırı daraltmayacak şekilde tasarlanması hem yeniden dağıtım etkisini hem de toplumsal meşruiyeti destekleyecektir.

Brezilya Deneyimi

Brezilya, anayasal olarak servet vergisine açık bir çerçeveye sahip olmasına rağmen bu vergiyi bugüne kadar fiilen uygulamayan ülkeler arasında yer almaktadır. 1988 Anayasası, eyaletlere *net servet vergisi* koyma yetkisi tanımış; ancak otuz yılı aşkın süredir hiçbir eyalet bu yetkiyi kullanmamıştır (Santos vd., 2020: 166-167). Brezilya’da IGF (net servet vergisi) uygulanmamakla birlikte, servet unsurları kısmen IPTU (kentsel taşınmaz vergisi), IPVA (motorlu taşıt mülkiyeti üzerinden eyalet vergisi) ve sermaye kazançlarının IRPF kapsamında vergilendirilmesi yoluyla vergilendirilmektedir (Afonso vd., 2012). Bu çerçevede IGF’nin tamamlayıcı kanunla hayata geçirilememiş olması, servet unsurlarının IPTU, IPVA ve sermaye kazançlarının IRPF kapsamında parçalı ve sınırlı biçimde vergilendirilmesine dayalı mevcut düzenin dağıtım etkilerini tartışmalı kılmaktadır. Söz konusu araçlar varlık stok ve akışlarının yalnızca belirli kesitlerini yakaladığından, vergi karmasının ilerici niteliğini tek başına güçlendirememekte; matrah tanımı, değerlendirme yöntemi, muafiyet-istisna sınırları, idari koordinasyon ve vergi kaçınmasını önleyici düzenekler gibi tasarım sorularını da yanıtsız bırakmaktadır (Afonso vd., 2012). Federal-eyalet-belediye yetki paylaşımı bağlamında mükerrerlik ve örtüşme riskleri de gözetildiğinde tartışma yeni bir vergi ihdasından öte vergi yapısının bütüncül olarak yeniden dengelenmesi ve kurumsal kapasitenin bu amaçla nasıl seferber edileceği sorununa evrilmektedir (World Bank, 2018). Servet vergisi önerileri Brezilya’da özellikle yüksek gelir ve servet eşitsizliğinin boyutlarının vurgulandığı dönemlerde siyasi gündeme gelmiştir (Carvalho J. & Passos, 2018: 3).

Resmî istatistiklere göre Brezilya’nın gelir dağılımı eşitsizliği kalıcı biçimde yüksektir. 2023’te Gini katsayısı 0,518 olarak ölçülmüştür. Bu düzey, OECD ve Dünya Bankası karşılaştırmalarında Brezilya’yı küresel ölçekte en eşitsiz ekonomiler arasında konumlandırmaktadır (OECD, 2023). Bu bağlamda servet vergisinin gelir dağılımı üzerindeki potansiyel etkisi akademik literatürde sıkça dile getirilmektedir (Carvalho & Passos, 2018: 19). Söz konusu eşitsizlik net servet vergisi yoluyla çözümlenebilir. Ancak net servet vergisi uygulamasının hayata geçirilememesinin ardında iki temel neden bulunmaktadır. İlki, güçlü siyasi muhalefet olup; iş dünyası ve yüksek gelir grupları, servet vergisinin yatırımları caydıracağı ve sermaye kaçışına yol açacağı yönünde etkili bir lobi faaliyeti yürütmektedir (Morgan & Carvalho, 2021: 47). İkincisi ise idari kapasite eksikliğidir. Özellikle varlık değerlemesi ve kapsamlı kayıt sistemlerinin yetersizliği vergi matrahının sağlıklı biçimde belirlenmesini güçleştirmektedir (Carvalho J. & Passos, 2018).

Brezilya örneği, servet vergisinin yalnızca hukuki yetkiyle değil, aynı zamanda güçlü kurumsal kapasite ve toplumsal meşruiyetle desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Anayasal düzenlemeler tek başına yeterli olmamakta; siyasi irade, teknik altyapı ve kamuoyu desteği eksik olduğunda vergi politikaları kâğıt üzerinde kalabilmektedir. Etkin bir uygulama için matrahın açık tanımı ve güvenilir değerlendirme yöntemleri, güncel ve entegre veri kayıtları, düzeyler arası kurumsal koordinasyon, tahsilat-denetim süreçlerinin işlerliği ve uyum maliyetlerini azaltan idari tasarımlar birlikte düşünülmelidir. Toplumsal meşruiyet ise adalet anlatısının ikna edici biçimde kurulmasına, öngörülebilirlik ve şeffaflığın sağlanmasına, ayrıca elde edilen gelirlerin kamuoyu nezdinde görünür ve denetlenebilir biçimde toplumsal amaçlara yönlendirilmesine bağlıdır. Bu nedenle tartışma yeni bir vergi tasarımdan ziyade kapasite inşası, kademeli uygulama, iletişim ve izleme-değerlendirme bileşenlerini içeren kapsamlı bir yönetim meselesi olarak ele alınmalıdır.

Güney Afrika Deneyimi

Güney Afrika, modern anlamda sürekli bir net servet vergisi uygulamayan ancak servet unsurlarını dolaylı olarak hedefleyen çeşitli vergi araçlarına sahip ülkelerden biridir (Ram, 2025: 1). Mevcut sistemde emlak vergisi, motorlu taşıt vergileri ile miras ve bağış vergileri gibi düzenlemeler aracılığıyla servet unsurlarının bir kısmı vergilendirilmektedir (Ram, 2025; Van Rensburg & Krygsmann, 2019). Bununla birlikte ülke gelir ve servet eşitsizliğinde dünyanın en yüksek değerlerinden birine sahiptir. Kalıcı yüksek servet eşitsizliği sosyal, ekonomik ve demokratik değerleri baltalama potansiyeline sahiptir. Bu tür değerlerde bir uzlaşmanın yalnızca ekonomik büyüme için değil, aynı zamanda Güney Afrika vatandaşlarının kalkınma refahı için de uzun vadeli etkileri bulunmaktadır (Davis Tax Committee, 2018). OECD’nin gelir temelli serisine göre Güney Afrika’nın 2017 yılı Gini katsayısının 0,618 olması ülkedeki gelir dağılımı eşitsizliğinin yapısal ve yüksek bir düzeyde seyrettiğini göstermektedir (OECD, 2025). Bu ölçekteki eşitsizlik, servet vergisinin zaman zaman siyasi ve akademik gündeme taşınmasına neden olmuştur.

Güney Afrika'da yüksek gelir dağılımı eşitsizliği, kamu borcu ve bütçe açıkları bağlamında servet vergisinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Servet vergisi fikri özellikle 2017 yılında eşitsizlikle mücadeleyle yönelik stratejileri tartışan raporlarda öne çıkmıştır. Bu çerçevede Davis Vergi Komitesi'nin (DTC) 2017 raporu gelir ve servet eşitsizliklerini gidermede servet vergilerinin gerekli olduğunu belirterek üç olası tasarım önermiştir. Bunlar; (i) arazi vergisi, (ii) belediye emlak vergilerine ek ulusal bir mülkiyet değeri vergisi ve (iii) yıllık servet vergisidir. Üç önerinin her biri farklı idari gereklilikler ve dağıtımsal sonuçlar doğurabilecek seçenekler olarak ele alınmıştır (Ram, 2025: 3). Ancak bu yönde somut bir yasa tasarısı hazırlanamamıştır. Bunun başlıca nedenleri arasında kayıt dışı ekonominin genişliği, mülkiyet kayıtlarının eksikliği ve idari kapasitenin sınırlı olması yer almaktadır. Özellikle yüksek servetli bireylerin varlıklarını yurtdışına taşıma olasılığı, politika yapıcılarının temkinli davranmasına yol açmaktadır (Davis Tax Committee, 2018). Buna karşın miras vergisinin kapsamının genişletilmesi ve emlak vergilerinin değerlendirme sistemlerinin güncellenmesi gibi adımlar, servet vergisine giden yolda kademeli reformlar olarak değerlendirilebilecektir. Ayrıca vergi tabanının genişletilmesine yönelik mülkiyet kayıt sistemlerinin dijitalleştirilmesi ve finansal varlık raporlama standartlarının geliştirilmesi olası bir servet vergisi altyapısının oluşmasına katkıda bulunacaktır (Cliffe Dekker Hofmeyr, 2018; Republic of South Africa, 2014).

Üst dilimlerde yoğunlaşan servet getirileri karşısında servet vergisi, hedefli yeniden dağıtım yoluyla eşitsizliği azaltma potansiyeli taşımaktadır. Ancak etkin bir uygulama için idari kapasite, uluslararası bilgi değişimi ve toplumsal meşruiyet kaçınılmaz olmaktadır. Aksi durumda hatalı tasarım, yatırımların ertelenmesi ve varlık/ikamet göçü tetiklenebilir. Kısa vadede miras-bağış ve emlak vergilerinin sıkılaştırılması, düzenli değerlendirme döngüleri ve dijital kayıt entegrasyonu idari olgunluğu artırabilir. Orta vadede ise yüksek eşikli, kademeli ve bölgesel eşgüdümlü bir model, yüksek değerli varlıklarda sınırlı pilotlarla denenebilir. Gelirlerin eğitim ve sağlık gibi kamusal önceliklere görünür tahsisi de meşruiyet ve uyumu güçlendirerek temkinli fakat uygulanabilir bir geçişin zeminini oluşturabilecektir.

Etki, Etkinlik ve Eşitlik: Servet Vergisine İlişkin Tasarım İlkeleri

Servet vergisinin politika tasarımında en belirgin tartışma alanı, eşitlik kazanımları ile etkinlik maliyetleri arasındaki dengedir. Optimal vergileme teorisi özellikle Atkinson ve Stiglitz'in (1976) katkılarıyla sermaye ve servet üzerindeki vergilerin ekonomik etkinlik üzerinde oluşturabileceği olumsuz etkilerin azaltılması gerektiğini vurgulamaktadır. Buna karşın Piketty (2014) gibi eşitsizlik odaklı iktisatçılar, servet yoğunlaşmasının yalnızca gelir dağılımında adaletsizlik yaratmakla kalmayıp, demokratik süreçler üzerinde de asimetrik güç ilişkilerine yol açtığını ileri sürmektedir. Bu nedenle servet vergisi yalnızca mali bir araç değil, aynı zamanda ekonomik ve siyasal eşitliği güçlendiren bir mekanizma olarak görülmektedir. Etkinlik-adalet ikilemi, ülke bağlamına göre farklı yoğunlukta hissedilmekte; gelişmiş ülkelerde sermaye hareketliliği ve yatırım teşvikleri açısından etkinlik maliyetleri öne çıkarken, gelişmekte olan ülkelerde toplumsal adaletsizliğin yüksekliği ve mali kaynak sağlama ihtiyacı daha baskın bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla politika tasarımı hem ülkenin ekonomik yapısını hem de toplumsal önceliklerini dikkate alan özgün bir dengeyi gerektirmektedir.

Uluslararası deneyimler servet vergisinin etkinliğinin idari kapasite, vergi tabanının tanımı ve muafiyet eşiği gibi tasarım unsurlarına bağlı olduğunu göstermektedir. Geniş bir vergi tabanı ve düşük muafiyet eşiği, gelir potansiyelini artırmakta; ancak idari maliyetleri ve vergiye direnç düzeyini de yükseltebilmektedir. Tersine, yüksek muafiyet eşiği ve sınırlı vergi tabanı gelir potansiyelini sınırlandırmakla birlikte siyasi kabul edilebilirliği artırabilmektedir (Advani, 2020). Vergi oranlarının belirlenmesinde de benzer bir denge söz konusudur. Kademeli oran yapısının vergiye gönüllü uyumu ile sermaye piyasalarının istikrarını koruma açısından daha uygun olduğunu ortaya koymaktadır (Feld & Frey, 2007). Bu noktada uluslararası bilgi değişimi ve vergi işbirliği mekanizmaları, özellikle OECD'nin Ortak Raporlama Standardı (CRS) gibi uygulamalar, sermaye kaçışını önleme ve vergi matrahını koruma açısından kritik bir rol oynamaktadır (Casi vd., 2020). Etkin bir servet vergisi uygulamasının ön koşulu, mülkiyet şeffaflığını sağlayacak güçlü kayıt ve raporlama sistemlerinin oluşturulmasıdır. Gayrimenkul, finansal varlıklar, şirket hisseleri ve yurtdışı varlıkların kapsamlı biçimde beyan edilmesini sağlayan dijitalleşmiş ve entegre veri sistemleri, vergi matrahının doğru hesaplanmasının temelini oluşturmaktadır. Bunun yanında uluslararası bilgi değişiminin kapsayıcı ve sürdürülebilir şekilde işletilmesi, küresel sermaye hareketliliği karşısında vergi tabanının korunması için zorunludur. Vergi oranlarının makul düzeyde ve kademeli olarak

belirlenmesi ise hem yatırım ortamının istikrarını hem de vergiye gönüllü uyumu destekleyen bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Aşırı yüksek oranlar sermaye kaçışına neden olabilirken, aşırı düşük oranlar verginin adaletsizlikle mücadele potansiyelini zayıflatmaktadır.

Servet vergisinin tek başına gelir dağılımının adaleti sağlama kapasitesi ise sınırlıdır (Iara, 2015). Bu nedenle sermaye kazancı vergisi, miras vergisi ve yüksek gelir gruplarına yönelik artan oranlı gelir vergisi gibi diğer vergisel araçlarla entegre biçimde uygulanması daha etkili ve sürdürülebilir sonuçlar doğurabilecektir. Bu vergi kombinasyonu diğer bir ifadeyle bütünsel vergi paketi gelir dağılımında iyileşme sağlarken kamu gelirlerini istikrarlı şekilde artıracaktır (Advani & Summers, 2022). Ayrıca elde edilen vergi gelirlerinin sosyal harcamalara ve eşitsizlik azaltıcı politikalara yönlendirilmesi, servet vergisinin toplumsal meşruiyetini pekiştiren önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir (OECD, 2018a: 22). Bu çerçevede etkin bir servet vergisi tasarımı matrahtan borçların indirilebildiği net serveti esas alan, açık ve standartlaştırılmış değerlendirme kuralları üzerine kurulmalıdır. Üst dilimlere odaklı, makul ve kademeli oranlar likidite kısıtlarını hafifletirken gönüllü uyumu teşvik edebilecektir. Bu yapı dijital entegre kayıtlar, üçüncü taraf raporlaması ve CRS dâhil uluslararası bilgi değişimi ile desteklenmelidir. Miras ve sermaye kazancı vergileriyle eşgüdüm, eşitlik hedefini güçlendirirken gelir istikrarını artıracak; elde edilen kaynakların görünür sosyal harcamalara yönlendirilmesi ise toplumsal meşruiyeti pekiştirecektir. Son olarak politika mimarisinin düzenli etki-etkinlik değerlendirmeleri ve açık iletişim ile uyarlanabilir kılınması uzun vadeli başarının anahtarı olacaktır.

Bu ilkelerin taşıdığı etki, her ülkenin vergi idaresi, sermaye piyasası yapısı ve toplumsal tercihlerine göre farklı bileşimlerde ortaya çıkmaktadır. Bu farklılıklar dikkate alındığında evrensel bir modelden ziyade bağlamsal bir denge arayışı esastır. Servet vergisinin tasarımında evrensel bir modelden söz etmek mümkün değildir. Her ülke kendi ekonomik yapısı, idari kapasitesi ve toplumsal değerleri çerçevesinde etkinlik-adalet dengesini optimize edecek özgün bir çerçeve geliştirmelidir. Bununla birlikte benimsenen her modelde şeffaflık, kapsamlı veri altyapısı ve güçlü siyasi kararlılık, servet vergisinin uzun vadeli başarısının vazgeçilmez koşulları olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç

Bu çalışma servet vergisinin çağdaş maliye politikası tartışmalarındaki konumunu, özellikle adalet-etkinlik ekseninde ortaya çıkan teorik ve pratik gerilimler çerçevesinde ele almıştır. 1980'lerden itibaren hız kazanan küresel sermaye hareketliliği, vergi rekabeti ve neoliberal politika dalgası servet vergilerinin birçok ülkede terk edilmesine veya sınırlı biçimde uygulanmasına yol açmıştır. Ancak son yıllarda artan gelir ve servet eşitsizlikleri bu vergi türünü yeniden hem akademik hem de politik gündemin merkezine taşımıştır. Çalışma boyunca sunulan ülke örnekleri servet vergisinin uygulanabilirliğinin ve başarısının yalnızca mali getirisine değil aynı zamanda toplumsal kabul düzeyine, idari kapasiteye ve uluslararası iş birliği mekanizmalarına bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Karşılaştırmalı ülke örnekleri servet vergisinin uygulanabilirliğinin bağlamsal farklılıklara ne denli duyarlı olduğunu açıkça göstermektedir. Fransa'da ISF deneyimi geniş tabanlı ve yüksek oranlı bir vergilemenin teorik olarak adalet ve gelir hedeflerini güçlendirse de sermaye hareketliliği nedeniyle taban aşınmasına yol açabileceğini ortaya koymuştur. Buna karşılık Norveç, düşük oranlı ancak geniş kapsamlı bir tasarım ile toplumsal meşruiyet ve yüksek gönüllü uyum sayesinde verginin sürdürülebilirliğini sağlayabilmiştir. İspanya'da bölgesel farklılıklar ve iç vergi rekabeti servet vergisinin istikrarını zayıflatırken; Türkiye örneği idari kapasite eksikliği ve parçalı vergileme yapısının sürekli bir servet vergisinin önünde engel teşkil ettiğini göstermektedir. Brezilya ve Güney Afrika'da ise anayasal ve kurumsal çerçeve bulunmasına rağmen siyasi irade ve idari altyapı eksikliği verginin fiilen uygulanmasını engellemiştir. Bu çeşitlilik servet vergisinin tek tip bir araç olmadığını her ülkenin kendi ekonomik yapısı, idari kapasitesi ve toplumsal değerleri çerçevesinde özgün çözümler geliştirmesi gerektiğini teyit etmektedir.

Önümüzdeki dönemde servet vergisinin politika gündeminde hangi yönde evrileceği eşitsizliklerin boyutu ve küresel ölçekte karşılaşılan yeni mali ihtiyaçlara göre belirginleşecektir. İklim krizi, dijitalleşmenin yarattığı vergi tabanı kaymaları ve refah devletinin sürdürülebilirliği servet vergisini yeniden güçlü bir seçenek haline getirmektedir. Bu bağlamda verginin yalnızca gelir eşitsizliğini azaltma değil, aynı zamanda yeşil dönüşüm ve sosyal yatırımların finansmanına katkı sağlama potansiyeli bulunmaktadır. Elde edilen gelirlerin eğitim, sağlık ve

iklim politikaları gibi görünür toplumsal alanlara tahsis edilmesi hem servet vergisinin meşruiyetini pekiştirecek hem de vergiye gönüllü uyumu artıracaktır. Dolayısıyla servet vergisinin geleceği salt teknik tasarım parametreleriyle değil geniş kapsamlı bir kalkınma ve sosyal adalet vizyonu ile birlikte düşünülmelidir.

Elde edilen bulgular, servet vergisinin doğru tasarlandığında hem kamu gelirlerini artırma hem de toplumsal eşitsizlikleri azaltma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Bu potansiyelin realize edilebilmesi; vergi tabanının kapsamlı tanımlanması, muafiyet ve oran yapılarının dengeli belirlenmesi, mülkiyet şeffaflığını sağlayacak kayıt ve raporlama altyapısının oluşturulması gibi bir dizi ön koşulun sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca tek başına uygulandığında sınırlı etkiye sahip olabilecek servet vergisinin sermaye kazancı vergisi, miras vergisi ve artan oranlı gelir vergisi gibi diğer vergisel araçlarla entegre biçimde uygulanmasıyla mali ve dağılımsal etkinlik artırılabilir. Bununla birlikte küresel sermaye mobilitesi ve vergi rekabeti servet vergisinin etkinliğini tehdit eden başlıca unsurlar olarak varlığını sürdürmektedir. Bu yönüyle uluslararası bilgi değişim mekanizmalarının etkin işletilmesi ve vergi cennetlerine yönelik ortak yaptırımların uygulanması politika başarısının vazgeçilmez bileşenleri arasında yer almaktadır. OECD'nin Ortak Raporlama Standardı (CRS) bu bağlamda önemli bir ilerleme sağlamış, ancak küresel düzeyde kapsayıcılığı hâlen sınırlı kalmıştır. Dolayısıyla gelecekte servet vergisi tartışmalarının ulusal ve uluslararası vergi adaleti perspektifinde yürütülmesi gerekecektir. Sonuç olarak servet vergisi, artan eşitsizlik karşısında maliye politikasının en tartışmalı fakat en stratejik araçlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir. Doğru tasarım ve güçlü siyasi irade ile uygulandığında mali sürdürülebilirliğe ve toplumsal bütünlüğe katkı sağlayabilir. Bu verginin geleceği teknik tasarım ve idari kapasitenin yanı sıra küresel ölçekte vergi adaletini önceleyen bir normatif çerçevenin inşasına da bağlı olmaktadır. Sonuç olarak servet vergisine ilişkin ulusal deneyimler ve kuramsal tartışmalar bu verginin sosyal adalet, siyasal meşruiyet ve küresel iş birliği boyutları olan çok katmanlı bir mali politika enstrümanı olduğunu göstermektedir. Bu nedenle gelecek dönemde servet vergisi tasarımları mali getiriler ile birlikte uzun vadeli kalkınma, kuşaklar arası eşitlik ve demokratik istikrar gibi daha geniş hedefler çerçevesinde ele alınmalıdır. Küresel ekonominin yapısal dönüşümleri ve artan eşitsizlikler dikkate alındığında servet vergisinin etkin ve adil biçimde uygulanması maliye politikalarının toplumsal işlevini yeniden tanımlayabilecek stratejik bir potansiyel taşımaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazar, bu makalenin araştırma, yazarlık ve/veya yayın süreci ile ilgili herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Mali Destek

Yazar bu makalenin araştırılması, yazılması ve/veya yayınlanması için herhangi bir mali destek almamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Çalışmada etik dışı bir husus bulunmadığını, araştırma ve yayın etiğine özenle uyulduğunu beyan ederim.

Etik Kurul İzni

Bu çalışmanın etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalardan olduğunu sorumlu yazar olarak beyan ederim.

Kaynakça

- Adam, S., & Miller, H. (2020). *The economics of a wealth tax*. Wealth Tax Commission Evidence Paper, No. 3, 2-33.
- Advani, A., & Summers, A. (2022). *Measuring and taxing top incomes and wealth*. IFS Deaton Review of Inequalities. Institute for Fiscal Studies.
- Advani, A., Chamberlain, E., & Summers, A. (2020). *A wealth tax for the UK: Final report*. Wealth Tax Commission.

- Afonso, J. R. R., Araújo, E. A., & Nóbrega, M. A. R. da. (2012). *The urban property tax (IPTU) in Brazil: An analysis of the use of the property tax as a revenue source by Brazilian municipalities* (Working Paper WP13JA2). Lincoln Institute of Land Policy.
- Ağır, S., & Artunç, C. (2019). The wealth tax of 1942 and the disappearance of non-Muslim enterprises in Turkey. *The Journal of Economic History*, 79(1), 201-243. <https://doi.org/10.1017/S0022050718000724>
- Agrawal, D. R., Foremny, D., & Martínez-Toledano, C. (2024). *Wealth tax mobility and tax coordination*. CESifo Working Paper, No. 11048.
- Alvaredo, F., Atkinson, A. B., Piketty, T., & Saez, E. (2013). The top 1 percent in international and historical perspective. *Journal of Economic Perspectives*, 27(3), 3-20.
- Arias, R., & Nair, V. (2023). Progressive taxation in the face of inflation and instability: Lessons from Argentina. *Fiscal Studies*, 44(3), 247-249. <https://doi.org/10.1111/1475-5890.12344>
- Atkinson, A. B., & Stiglitz, J. E. (1976). The design of tax structure: Direct versus indirect taxation. *Journal of Public Economics*, 6(1-2), 55-75. [https://doi.org/10.1016/0047-2727\(76\)90041-4](https://doi.org/10.1016/0047-2727(76)90041-4)
- Bach, L., Bozio, A., Guillozouic, A., & Malgouyres, C. (2020). *Escape or play again? How retiring entrepreneurs respond to the wealth tax* (working paper). Paris School of Economics / IPP
- Berg, K. (2021). Does a wealth tax improve equality of opportunity? Evidence from Norway (IMF Working Paper No. 21/85). International Monetary Fund. <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2021/English/wpica2021085-print-pdf.ashx> E.T. 01.09.2025
- Birinci, N. (2022). Kişisel net servet vergisi ve uygulanabilirliği: OECD ülkeleri kapsamında bir değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 713-736. <https://doi.org/10.18037/ausbd.1136421>
- Bjørneby, M., Markussen, S., & Røed, K. (2020). *Does the wealth tax kill jobs?* IZA Discussion Paper No. 13766. IZA Institute of Labor Economics. <https://ftp.iza.org/dp13766.pdf>
- Bjørneby, M., Markussen, S., & Røed, K. (2023). An imperfect wealth tax and employment in closely held firms. *Economica*, 90(358), 557-583. <https://doi.org/10.1111/ecca.12456>
- Bø, E. E., Nygård, O. E., & Thoresen, T. O. (2024). *Hedonic regression models for housing tax valuation*. Statistics Norway Discussion Papers No. 1019. Statistics Norway Research.
- Borders, K., Nicolaides, P., & Zucman, G. (2025). *Taxing billionaires: Wealth dynamics and revenues from a global minimum tax* (ARI 110/2025). Real Instituto Elcano.
- Brülhart, M., Gruber, J., Krapf, M., & Schmidheiny, K. (2022). Behavioral responses to wealth taxes: Evidence from Switzerland. *American Economic Journal: Economic Policy*, 14(4), 111-150. <https://doi.org/10.1257/pol.20200258>
- Buchanan, J. M. (1967). *Public finance in democratic process: Fiscal institutions and individual choice*. University of North Carolina Press.
- Buchanan, J. M., & Tullock, G. (1962). *The calculus of consent: Logical Foundations for Constitutional Democracy*. University of Michigan Press. Michigan
- Carvalho Jr., P., & Passos, L. (2018). *Tax on large fortunes: the recent international debate and the situation in Brazil*. Working Paper No. 166. International Policy Centre for Inclusive Growth.
- Casi, E., Spengel, C., & Stage, B. (2020). Cross-border tax evasion after the Common Reporting Standard: Game changer or paper tiger? *Journal of Public Economics*, 190, 104240. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2020.104240>
- Çetinoglu, S. (2012). The mechanisms for terrorizing minorities: The capital tax and work battalions in Turkey during the Second World War. *Mediterranean Quarterly*, 23(2), 14-29. <https://doi.org/10.1215/10474552-1587838>
- Chatalova, N. & Evans, C. (2013). Too Rich to Rein in? The Under-Utilised Wealth Tax Base. *eJournal of Tax Research*, 11(3), 434-435.
- Christ, M. R. (2007). The evolution of the *eisphora* in Classical Athens. *The Classical Quarterly*, 57(1), 53-69. Cambridge University Press.

- Clark, E., Gronwald, V., Guerrero Fernandez, R., & Ramírez Casillas, E. (2020). *The political economy of the abolition of wealth taxes in the OECD*. Wealth Tax Commission Background Paper No. 123.
- Cliffe Dekker Hofmeyr. (2018). *Estate duty rate rises for the wealthy*. <https://www.cliffedekkerhofmeyr.com/> E.T. 31.08.2025
- Daunton, M. (2001). *Trusting Leviathan: The politics of taxation in Britain, 1799-1914*. Cambridge University Press.
- Davis Tax Committee. (2018). *Feasibility of a wealth tax in South Africa: Final report*. Davis Tax Committee.
- Dharmapala, D. (2014). What do we know about base erosion and profit shifting? *Fiscal Studies*, 35(4), 421-448. <https://doi.org/10.1111/1475-5890.12037>
- Downs, A. (1957). *An economic theory of democracy*. Harper & Row.
- Durán-Cabré, J. M., & Esteller-Moré, A. (2006). *Wealth taxation and decentralization: The Spanish case* (Working paper)
- Durán-Cabré, J. M., & Esteller-Moré, A. (2019). *The long-run redistributive power of the net wealth tax*. IEB Working Paper No. 2019/09. Institut d'Economia de Barcelona.
- Eğilmez, M. (2024). Servet vergisi. Mahfi Eğilmez. <https://www.mahfiegilmez.com/2024/03/servet-vergisi.html> E.T. 31.08.2025
- Elsässer, L., Fastenrath, F., & Rehm, M. (2023). Making the rich pay? Social democracy and wealth taxation in Europe in the aftermath of the Great Financial Crisis. *European Political Science Review*, 15(2), 194-213. <https://doi.org/10.1017/S1755773922000510>
- European Commission. (2012). *Tax avoidance and fiscal limits: Laffer curves in an economy with informal sector*. Economic Papers No. 448. Publications Office of the European Union.
- Feld, L. P., & Frey, B. S. (2007). Tax compliance as the result of a psychological tax contract: The role of incentives and responsive regulation. *Law & Policy*, 29(1), 102-120.
- Fetter, V. (2022). *A global climate wealth tax to fund a worldwide, just transition*. SSRN Working Paper No. 4404926. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4404926>
- France Stratégie. (2023). *Committee for the evaluation of capital tax reforms - Final report: Committee's opinion* (English ed.). France Stratégie.
- Gilens, M., & Page, B. I. (2014). Testing theories of American politics: Elites, interest groups, and average citizens. *Perspectives on Politics*, 12(3), 564-581. <https://doi.org/10.1017/S1537592714001595>
- Grote, M., & Wen, J.-F. (2024). *How to design and implement property tax reforms* (IMF How-To Note No. 2024/006). International Monetary Fund. <https://doi.org/10.5089/9798400288753.061>
- Hilmar, T., & Sachweh, P. (2022). 'Poison to the economy': (Un-) taxing the wealthy in the German Federal Parliament from 1996 to 2016. *Social Justice Research*, 35(4), 462-489. <https://doi.org/10.1007/s11211-021-00383-y>
- Hopkins, K. (1980). Taxes and trade in the Roman Empire (200 B.C.-A.D. 400). *The Journal of Roman Studies*, 70, 101-125. <https://doi.org/10.2307/299558>
- Iacono, R., & Smedsvik, B. (2023). *Behavioral responses to wealth taxation: Evidence from a Norwegian reform* (III Working Paper No. 130). London School of Economics and Political Science, International Inequalities Institute.
- Iara, A. (2015). *Wealth distribution and taxation in EU Members* (Taxation Papers No. 60). European Commission, Directorate-General for Taxation and Customs Union.
- Institute for Fiscal Studies. (2010). *Mirrlees Review of tax system recommends radical changes* (Press release)
- Johannesen, N., Reck, D., Risch, M., Slemrod, J., Guyton, J., & Langetieg, P. (2024). The offshore world according to FATCA: New evidence on the foreign wealth of U.S. households. *Tax Policy and the Economy*, 38, 1-38. <https://www.nber.org/papers/w31055>
- Kuypers, S., Figari, F., & Verbist, G. (2020). *An assessment of wealth taxes in a joint income-wealth perspective* (EUROMOD Working Paper EM17/20). Institute for Social and Economic Research, University of Essex.

- McDonnell, T. A. (2013). *Wealth tax: Options for its implementation in the Republic of Ireland* (NERI Working Paper Series, No. 6). Nevin Economic Research Institute.
- Meltzer, A. H., & Richard, S. F. (1981). A rational theory of the size of government. *Journal of Political Economy*, 89(5), 914-927. <https://doi.org/10.1086/261013>
- Milne, R. (2022). Rich Norwegians flee to low-tax Switzerland as wealth levy bites. *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/ca33dc93-78c0-4d7a-a647-cde18ab6a1fd> E.T. 31.08.2025
- Morgan, M., & Carvalho Junior, P. (2021). Taxing wealth: General principles, international perspectives and lessons for Brazil. *Brazilian Journal of Political Economy*, 41(1), 44-64. <https://doi.org/10.1590/0101-31572021-3131>
- Musgrave, R. A., & Musgrave, P. B. (1989). *Public finance in theory and practice*. McGraw-Hill.
- Nadaroğlu, H. (1996). *Kamu Maliyesi Teorisi*, 9. b., İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Ndikumana, L., & Boyce, J. K. (2002). *Public debts and private assets: Explaining capital flight from Sub-Saharan African countries* (Working Paper No. 2002-02). University of Massachusetts Amherst, PERI.
- Norwegian Tax Administration. (2024). *How much tax do you have to pay - taxable value of residential property/holiday homes under construction*. https://www.skatteetaten.no/en/person/taxes/get-the-taxes-right/property-and-belongings/houses-property-and-plots-of-land/tax-value/residentialholiday-property-under-construction/how-much-tax-will-you-have-to-pay/?utm_source E. T. 30.08.2025
- O'Donovan, N. (2020, December 9). *One-off wealth taxes: What can we learn from history?* Economics Observatory. <https://www.economicsobservatory.com/one-wealth-taxes-what-can-we-learn-history> E. T. 15.08.2025
- OECD Global Forum. (2022). *Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes: Türkiye 2022 (Second Round), Peer Review Report on EOIR*. OECD Publishing.
- OECD. (2018a). *The role and design of net wealth taxes in the OECD*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264290303-en>
- OECD. (2018b). *Tax policy reforms 2018: OECD and selected partner economies*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264304468-en>
- OECD. (2022). *Drivers of trust in public institutions in Norway*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/81b01318-en>
- OECD. (2023). *OECD Economic Surveys: Brazil 2023*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/a2d6acac-en>
- OECD. (2025). *OECD Economic Surveys: South Africa 2025*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/7e6a132a-en>
- Oğuz, N. S., & Yıldız, S. (2024). Türk vergi sistemi içinde değerli konut vergisi. *Turkuaz Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 20-32.
- Paquier, F., & Sicsic, M. (2022). Impacts of the 2018 household capital tax reforms on inequalities in France: A microsimulation evaluation. *Economie et Statistique / Economics and Statistics*, 530-531, 27-42. <https://www.insee.fr/en/statistiques/5426465>
- Piketty, T. (2014). *Capital in the twenty-first century*. Harvard University Press.
- Piketty, T., & Saez, E. (2007). How progressive is the U.S. federal tax system? A historical and international perspective. *Journal of Economic Perspectives*, 21(1), 3-24. <https://doi.org/10.1257/jep.21.1.3>
- Piketty, T., Saez, E., & Zucman, G. (2023). Rethinking capital and wealth taxation. *Journal of Economic Perspectives*, 37(4), 191-216. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grad026>
- Ram, A. J. (2025). A panoptic view of the South African wealth tax. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 28(1), a5857. <https://doi.org/10.4102/sajems.v28i1.5857>
- Ramallo, A. (2020). *Wealth tax: Spain* (Wealth Tax Commission Background Paper No. 132). Wealth Tax Commission.
- Republic of South Africa. (2014). *Municipal Property Rates Amendment Act 29 of 2014*. <https://www.gov.za/> E.T. 31.08.2025

- Ring, M. A. K. (2024). Wealth taxation and household saving: Evidence from assessment discontinuities in Norway. *Review of Economic Studies*, 92(5), 3375-3402. <https://doi.org/10.1093/restud/rdae100>
- Ritter, I., Burt, L., & Ferreira Liotti, B. (2024). *Net wealth taxes: How they can help fight inequality and fund sustainable development* (Policy Brief No. 168). United Nations Department of Economic and Social Affairs.
- Rowlingson, K., Sood, A., & Tu, T. (2021). Public attitudes to a wealth tax: The importance of ‘capacity to pay’. *Fiscal Studies*, 42(3-4), 431-455. <https://doi.org/10.1111/1475-5890.12282>
- Rusina, A. (2020). Name and shame? Evidence from the European Union tax haven blacklist. *International Tax and Public Finance*, 27, 1364-1424. <https://doi.org/10.1007/s10797-020-09594-6>
- Saez, E., & Seim, D. G. (2025). Wealth tax enforcement in Sweden: Filing requirements and pre-populated returns. *Journal of Public Economics*, 249, 105440. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2025.105440>
- Saez, E., & Zucman, G. (2019). Progressive wealth taxation. *Brookings Papers on Economic Activity*, Fall 2019, 437-533.
- Santos, J. P. P. dos, Di Stefano Filho, M., & Casalino, V. G. (2020). Wealth tax and combat and eradication of poverty fund: Tax competence, unconstitutional omission and violation of fundamental rights. *Meritum Law Journal*, 15(4), 165-186. <https://doi.org/10.46560/meritum.v15i4.8153>
- Scheuer, F., & Slemrod, J. (2021). Taxing our wealth. *Journal of Economic Perspectives*, 35(1), 207-230. <https://doi.org/10.1257/jep.35.1.207>
- Scheve, K., & Stasavage, D. (2012). Democracy, war, and wealth: Lessons from two centuries of inheritance taxation. *American Political Science Review*, 106(1), 81-102. <https://doi.org/10.1017/S0003055411000517>
- Scheve, K., & Stasavage, D. (2016). *Taxing the rich: A history of fiscal fairness in the United States and Europe*. Princeton University Press.
- Tiebout, C. M. (1956). A pure theory of local expenditures. *Journal of Political Economy*, 64(5), 416-424. <https://doi.org/10.1086/257839>
- Tirard, J.-M. (2022). *Wealth taxes in France* (Background Paper No. 135). Wealth Tax Commission. Retrieved from https://www.wealthandpolicy.com/wp/BP135_Countries_France2.pdf
- Union Bank of Switzerland. (2025). Global Wealth Report 2025. UBS Global Wealth Management.
- Van Rensburg, J. A., & Krygsman, S. C. (2019). Funding for roads: Understanding the South African road funding framework. *Journal of Transport and Supply Chain Management*, 13, a453. <https://doi.org/10.4102/jtscm.v13i0.453>
- Wasilewski, L. F. (2005). *Economic analysis of the Japanese individual income tax*. Yokohama National University.
- World Bank Independent Evaluation Group. (2023). *Implementation Completion Report (ICR) Review: Land Registry & Cadastre Modernization Project (P106284), Türkiye* (Report No. ICRR0023844). World Bank
- World Bank. (2018). *Brazil: Options for Tax Reform (A Policy Note for Discussion)*. World Bank.
- World Inequality Lab (2022). *World Inequality Report 2022*. World Inequality Lab. https://wir2022.wid.world/www-site/uploads/2023/03/D_FINAL_WIL_RIM_RAPPORT_2303.pdf E.T . 31.08.2025
- YouGov. (2013). *Majority support mansion tax*. YouGov. <https://yougov.co.uk/politics/articles/5360-majority-support-mansion-tax> E.T . 31.08.2025
- Zucman, G. (2015). *The hidden wealth of nations: The scourge of tax havens*. University of Chicago Press.

EXTENDED SUMMARY

This study examines the role of the wealth tax within contemporary fiscal policy, with a particular focus on the equity-efficiency trade-off and its theoretical, political, and institutional dimensions. The point of departure is the global trend of rising income and wealth inequality, especially since the 1980s. This development not only fuels debates on economic justice but also raises concerns about social cohesion, the erosion of democratic legitimacy, and vulnerabilities in financing long-term growth. Combined with the growing demands on public expenditure—stemming from aging populations, climate transition, health and care services, and post-crisis debt dynamics—the need for new and predictable revenue sources has brought the wealth tax back to the forefront of the policy agenda.

In this context, the study does not approach the wealth tax solely as a redistributive instrument or merely as a revenue-raising tool. Instead, it explores the conditions under which both objectives can be pursued coherently through a well-designed tax architecture. The analysis integrates the criteria proposed by the optimal taxation literature (threshold and rate design, tax base definition, behavioral responses) with political economy dynamics (voter preferences, ideological cleavages, and interest group influence) and institutional capacity factors (registration systems, valuation, auditing, and dispute resolution). The constraints imposed by international capital mobility and tax competition have heightened the importance of robust information infrastructures and multi-level governance mechanisms, such as beneficial ownership transparency, automatic exchange of information, and minimum international standards. Cross-country experiences further demonstrate that durable success requires aligning technical design with social legitimacy and administrative feasibility. This holistic perspective aims to situate the wealth tax within the broader architecture of modern public finance, reflecting both normative goals and institutional realities.

The theoretical framework rests on the tension between the principles of vertical and horizontal equity on the one hand and efficiency considerations on the other. Vertical equity requires that individuals with greater ability to pay contribute proportionally more, whereas efficiency perspectives highlight the potential negative impact of taxation on capital accumulation. Optimal tax theory, particularly the model developed by Atkinson and Stiglitz (1976), demonstrates that well-designed capital taxation can serve both efficiency and equity goals. Piketty (2014) further argues that when the rate of return on capital systematically exceeds the rate of economic growth, wealth taxation becomes an indispensable tool to mitigate inequality. Yet, the feasibility of wealth taxation is shaped not only by economic reasoning but also by political and social factors. According to the Median Voter Theorem, in highly unequal societies, the median voter may favor taxing the wealthy more heavily. However, this dynamic is counterbalanced by factors such as fiscal illusion, elite influence, and ideological polarization. Survey evidence shows that left-leaning voters are far more supportive of wealth taxation compared to their right-leaning counterparts, making partisan ideology a key determinant of tax policy choices.

The successful implementation of a wealth tax requires strong administrative capacity and effective international coordination. Identifying the tax base, ensuring accurate asset valuation, and securing high compliance are critical for the sustainability of revenues. A substantial share of global wealth is held offshore, significantly eroding national tax bases. Mechanisms such as the OECD's Common Reporting Standard (CRS) and the U.S. Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) facilitate international information exchange, helping to address this challenge. Nevertheless, in countries with weak administrative capacity, the prevalence of undeclared assets and low transparency undermines the effectiveness of wealth taxation. Comparative experiences highlight that the design and implementation of the tax crucially shape its outcomes. France's long-standing *Impôt de solidarité sur la fortune* (ISF), with its broad base and high rates, was scaled back in 2018 to cover only real estate due to concerns over capital flight, cutting revenues by half but defended as a move to improve investment conditions. In contrast, Norway has applied a broad-based, low-rate wealth tax for over a century, supported by high voluntary compliance and social legitimacy, which have limited adverse effects on investment. Spain reinstated the wealth tax in 2011 following the financial crisis, but regional disparities in rates and exemptions triggered internal migration and tax competition. Turkey does not levy a permanent net wealth tax, though property, vehicle, and luxury consumption taxes serve as indirect instruments; historically, the 1942 *Varlık Vergisi* (Wealth Tax) remains a critical reference point. In Brazil, despite constitutional provisions, administrative shortcomings and political resistance have prevented implementation, while in South Africa, extreme inequality has not translated into a net wealth tax due to weak registries and fears of capital flight.

Policy design is shaped by factors such as the breadth of the tax base, exemption thresholds, progressive rate structures, transparency of registration and valuation systems, the effectiveness of information exchange mechanisms, and integration with other forms of taxation. Wealth taxation, when implemented in isolation, is likely to have limited effects; its integration with capital gains and inheritance taxes may yield stronger outcomes in tackling inequality. Moreover, earmarking revenues for social programs that directly reduce inequality can enhance public acceptance and voluntary compliance.

In conclusion, this study demonstrates that the long-term success of wealth taxation depends not only on sound technical design and administrative capacity but also on building a normative framework that prioritizes global tax justice. To contain the adverse effects of rising inequality on economic and social stability, wealth taxation must be addressed at the global level, with national policies designed in alignment with this international framework.